

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว
อำเภอทับปุดบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

สุวิมล หงษ์วีไล

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

สิงหาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ สุวิมล หงษ์วิไล ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

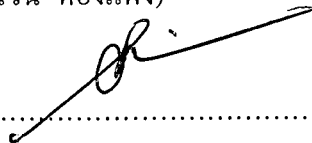

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.ชนวิน ทองแพง)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

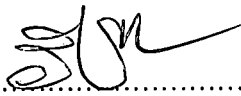

..... ประธาน
(ดร.ชนวิน ทองแพง)

..... กรรมการ
(ดร.สถาพร พฤษภูมิกุล)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่...๕...เดือน...^{สิงหาคม}.....พ.ศ. 2559

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษาและช่วยแนะนำ
ข้อบกพร่องต่าง ๆ จาก ดร.ชนวิน ทองแพง ประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ดร.สถาพร
พฤษพิศกุล กรรมการสอบงานนิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำชี้แนะ แก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่อง
งานนิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นด้วยความเอาใจใส่อย่างดีตลอดในระยะเวลาการดำเนินงาน
อันเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหารและตัวแทนชุมชนในเขตเทศบาลตำบลสระบัว
อำเภอekinบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.สมุท ชาญานู ดร.ชัยพนธ์ รักราม และผศ.ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี
ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาตรวจสอบความสมบูรณ์และความเที่ยงของเครื่องมือในการวิจัย

สุวิมล หงษ์วิไล

57990365:สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน/ ในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สุวิมล หงษ์วิไล: การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี (THE PARTICPATION OF COMMUNITY IN EDUCATIONAL MANAGEMENT OF CHILD DEVELOPMENT CENTER, KABIN BURI DISTRICT, PRACHINBURI PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ : ดร.ชนวิน ทองแพง, กศ.ด. 94 หน้า. ปี พ.ศ. 2558

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยจำแนกตามเพศและสถานภาพตัวแทนชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ได้แก่ ตัวแทนชุมชนในเขตเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 76 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .29 ถึง .80 และ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ร้อยละและการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย พบว่า

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน ด้านการประเมินผล และด้านการจัดหาทรัพยากร ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามเพศ และสถานภาพของชุมชน

2.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามเพศ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยเป็นการให้บริการทางการศึกษาขั้นต้นที่รัฐมุ่งจัดให้ประชาชนในวัยแรกของชีวิต เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นการวางรากฐานการดำเนินชีวิตในสังคมต่อไปในอนาคต การศึกษาในระดับนี้ นับวันจะมีความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ เป็นผลสืบเนื่องมาจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในอดีตลักษณะสังคมไทยเป็นครอบครัวขยาย แต่ปัจจุบันสังคมไทยพัฒนาเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น การอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยครอบครัวไม่อาจกระทำได้อย่างสมัยก่อน และก่อให้เกิดปัญหาหลายด้านตามมา เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเตรียมการ ตั้งแต่ปฐมวัย เด็กและเยาวชนเหล่านั้นจะได้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพในทุกด้าน ทั้งสติปัญญา ทักษะอาชีพ ความฉลาดทางอารมณ์ ตลอดจนจิตสำนึกของความเป็นพลเมือง ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาระดับปฐมวัย ก็มีความสำคัญ ต่อเด็กในวัยนี้ เด็กปฐมวัยสนใจที่จะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็ก จึงมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม และการเรียนรู้ของเด็ก เด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการรับรู้ด้วยประสบการณ์สัมผัสทั้งห้า จึงจำเป็นต้องจัดสิ่งแวดล้อมสถานศึกษาให้สอดคล้อง กับสภาพ และความต้องการของหลักสูตร เพื่อส่งผลให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 97-98)

ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีหน่วยงานจากภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับผิดชอบดำเนินงาน เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ และการพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้มีคุณภาพนั้นต้องเกิดจากความร่วมมือของครอบครัว ชุมชน ศูนย์เด็กเล็ก และองค์กรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จะเห็นได้จากทำให้ความสำคัญในการกำหนดแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ,การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้เน้นให้ทุกส่วนของสังคม คือ บุคคลครอบครัว ชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษาและชุมชน โดยมีการระดมทรัพยากรบุคคล

ในชุมชนให้มีส่วนร่วมจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการร่วมคิด ร่วมวางแผนร่วมเสนอแนะ เมื่อมีการประชุม จนถึงการร่วมติดตามการประเมินผลการดำเนินงาน และร่วมระดมทรัพยากร ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาของตนเองการจัดการศึกษา ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้จัดการศึกษาในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก หรือที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษา ระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับความพร้อมและความต้องการของท้องถิ่น (กรมการปกครอง, 2545)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลสระบัว ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 5 ตำบลลาดตะเคียน อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นเตรียมอนุบาลถึงชั้นอนุบาล 3 จำนวนนักเรียน 62 คน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 คน ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก 2 คน โดยมี คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 15 คน และคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง จำนวน 10 คน เทศบาลตำบลสระบัวได้เห็นความสำคัญในการพัฒนาเด็กให้ได้รับความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงนับเป็นภารกิจที่สำคัญที่จะต้องรับผิดชอบ ตระหนัก และ ให้ความสนใจเพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย ในฐานะหน่วยงาน ซึ่งมีการดำเนินงานที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาเด็ก (เทศบาลตำบลสระบัว, 2555-2559)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัวได้มีนโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษา โดยได้ดำเนินการจัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ชุมชนทราบ ชี้นำให้ เห็นประโยชน์และความจะเป็นซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาเตรียมความพร้อมของเด็ก และชักชวน ให้ชุมชนให้มีส่วนร่วมบริหารและช่วยเหลือในระหว่างดำเนินการ จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับ การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่าง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยประชาชนมีส่วนร่วมพัฒนาประสิทธิภาพ คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ศิลปะพื้นบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจและความผูกพันที่ดีต่อกันระหว่าง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชน มีการประสานงานและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ประชาชน และหน่วยงานต่างๆรับทราบ เช่น จัดทำเอกสาร คู่มือแผ่นพับ การออกไปเยี่ยมบ้านเด็ก มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น เพื่อเป็นการระดม ทรัพยากรที่มี

อยู่ในชุมชน เพื่อมาสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กองการศึกษาเทศบาล ตำบลสระบัว, 2556)

จากการสรุปผลการสัมภาษณ์หัวหน้าศูนย์ครูพัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว และผู้นำชุมชน ถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว พบว่ายังไม่มี การเข้ามามีส่วนร่วมมากนัก โดยเฉพาะ คณะผู้บริหารที่ มาจากการเลือกตั้งยังไม่ได้ เข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง เนื่องจากขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เท่าที่ควร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองเด็กก็ไม่ได้ให้ความสำคัญเรื่องศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากนัก ซึ่งจะทำอย่างไรที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนกับการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มากที่สุด เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และจากการประชุมของผู้ที่เกี่ยวข้องก็สรุปได้ว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังขาดความร่วมมือในการสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการองค์กร และระบบการบริหารยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร ขาดการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชน (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว, 2557)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะ ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยมุ่งศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ในด้านการวางแผน การจัดแสวงหาทรัพยากร การประสานงาน ในชุมชน และการวัดผล ประเมินผล เพื่อหาข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว ว่ามีทิศทางอย่างไรและมีส่วนร่วมในแต่ละด้านมากน้อยเพียงใด ตลอดจน ชุมชนในเทศบาลตำบลสระบัวมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างไร ทั้งนี้เพื่อที่จะทำให้การพัฒนาพัฒนาเด็กเล็ก สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และนำข้อมูลมาพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว จำแนกตามเพศและสถานภาพ

คำถามในการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี อยู่ในระดับใด
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว จำแนกตามเพศและสถานภาพมีความแตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

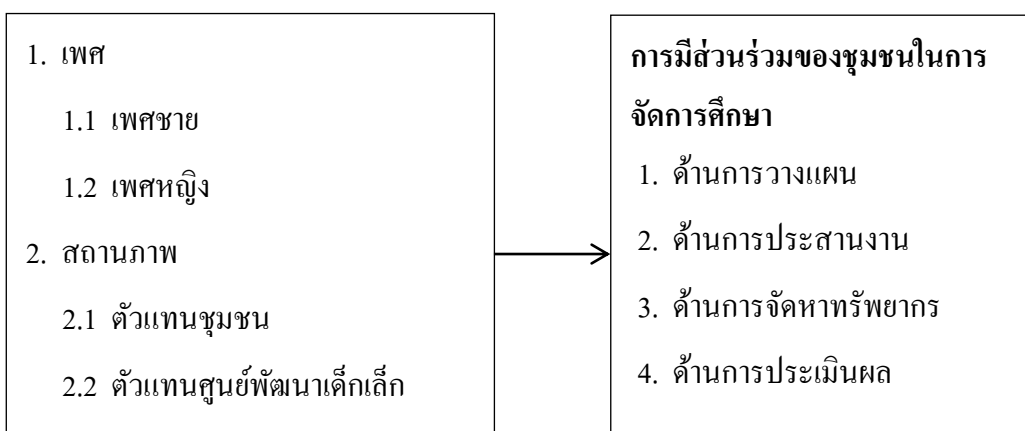
1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว จำแนกตามเพศ และสถานภาพตัวแทนชุมชนมีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ได้อาศัยกรอบแนวคิด ทฤษฎีผลงานวิชาการตลอดจนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ การวางแผน การประสานงาน การจัดหา ทรัพยากร การประเมินผล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า17) สามารถกำหนดกรอบแนวคิดได้ ดังแสดงในภาพที่ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การดำเนินการวิจัยมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี สามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและวางแผนการมีส่วนร่วมของชุมชนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลในภาพรวมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ตัวแทนชุมชนและตัวแทนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรีที่เป็นตัวแทนชุมชนจำนวน 95 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ตัวแทนชุมชนในเขตเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ได้มาโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan, (1970, p. 608) ได้จำนวน 76 คน วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้สถานภาพตัวแทนชุมชนเป็นเกณฑ์

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น

3.1.1 เพศ

3.1.1.1 เพศชาย

3.1.1.2 เพศหญิง

3.1.2 สถานภาพ

3.1.2.1 ตัวแทนชุมชน

3.1.2.2 ตัวแทนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.2 ตัวแปรตาม

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน
2) ด้านการประสานงาน 3) ด้านการจัดหาทรัพยากร 4) ด้านการประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอekinบุรีรี จังหวัดปราจีนบุรี ใน 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผน หมายถึง การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแผนงาน โครงการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และยังเป็นกระบวนการที่องค์กรหรือหน่วยงาน ดำเนินการเพื่อให้ได้ผลที่ต้องการในอนาคต โดยการตัดสินใจล่วงหน้าในการเลือกวิธีทำงาน ที่ดีที่สุด มีประสิทธิภาพมากที่สุด ให้บรรลุผลตามที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด และเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสามารถปรับปรุงแก้ไขได้อยู่เสมอ

1.2 ด้านการประสานงาน หมายถึง การประสานงานกับคนในท้องถิ่น และประสานงานกับหน่วยราชการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการจัดระเบียบวิธีการทำงาน เพื่อให้งานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ร่วมมือปฏิบัติงานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว ไม่ทำให้งานซ้อนกัน ขัดแย้งกัน หรือเหลื่อมล้ำกัน ทั้งนี้เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนโยบายขององค์กรนั้นอย่างสมานฉันท์ และมีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านการจัดหาทรัพยากร หมายถึง การจัดหา และจัดสรรเงิน กำลังคน และวัสดุ อุปกรณ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการจัดมอบ หรือจัดแบ่งทรัพยากรให้กับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยงานหรือบุคลากรได้ใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมเพื่อการดำเนินงานสู่เป้าหมายขององค์กร การจัดสรรทรัพยากรมีความสำคัญต่อระบบการบริหารงานคุณภาพด้วย

1.4 ด้านการประเมินผล หมายถึง การประเมินแผนงาน การประเมินผล การปฏิบัติงานการควบคุม ติดตามแผนงาน/ โครงการ รับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานเมื่อเสร็จสิ้นแล้ว และการประชาสัมพันธ์งานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งยังเป็นกระบวนการดำเนินงาน ด้านการกำกับควบคุม เพื่อติดตามความก้าวหน้าของภารกิจและหรือประเมินว่าภารกิจสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การติดตามประเมินผล โดยปกติจะต้องกำหนดดัชนี การติดตามประเมินผลเพื่อเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่า สถานการณ์ที่ตรวจสอบวัดได้นั้น บรรลุหรือไม่บรรลุ เมื่อเทียบกับเกณฑ์หรือ ดัชนีที่กำหนดประโยชน์ของการติดตามประเมินผล ไม่เพียงแต่ช่วยให้ทราบความก้าวหน้า และหรือความล่าช้าหลังของการดำเนินการ โดยใช้ ดัชนีประเมินว่า การดำเนินการใกล้ถึงเป้าหมายที่กำหนดแค่ไหนเพียงไร แล้วยังสามารถช่วยให้ วิเคราะห์เพิ่มเติมให้ทราบปัจจัยเหตุแห่งความสำเร็จและความ สัมเหตุดังกล่าวได้ ทำให้เกิด ประโยชน์ในการปรับปรุงแนวทางดำเนินการต่อไปได้

2. เพศ หมายถึง สิ่งที่แสดงลักษณะความแตกต่างระหว่างจำแนกเป็นเพศชาย และเพศหญิง

3. สถานภาพตัวแทน หมายถึง ตำแหน่งของสมาชิกในชุมชนที่เกี่ยวข้องที่ได้เข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาล ผู้นำชุมชน ครูผู้รับผิดชอบงานชุมชนสัมพันธ์ ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ในเทศบาล ตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

3.1 ตัวแทนชุมชน หมายถึง ผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาล ผู้นำชุมชน ครูผู้รับผิดชอบงานชุมชนสัมพันธ์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว ในสังกัดกองการศึกษา เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

3.2 ตัวแทนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการ สถานศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว ในสังกัด กองการศึกษา เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ที่เปิดดำเนินการให้การดูแลและส่งเสริม พัฒนาการตลอดจนให้การศึกษาคูเด็กที่มีอายุระหว่าง 3-5 ปี ซึ่งได้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาล ตำบลสระบัว ในสังกัดกองการศึกษาเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. สภาพการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
3. แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
4. แนวคิดองค์ประกอบในการจัดการศึกษา
5. แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
6. การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว
7. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาพการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

สภาพทั่วไป

เทศบาลตำบลสระบัว (มปพ. กองการศึกษาเทศบาลตำบลสระบัว, 2549) ได้รับการเปลี่ยนฐานะมาจากสุขาภิบาล เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2552 ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 9 ลงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2552 พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบเหมาะแก่การทำเกษตรกรรม เพาะปลูกพืชไร่ ประชากรส่วนใหญ่ มีอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับจ้าง และมีความหนาแน่นของบ้านเรือนบริเวณตลาดสระบัว ซึ่งเป็นแหล่งชุมชนความเป็นอยู่ของประชาชน เป็นไปอย่างเรียบง่ายและสงบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว ได้เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2554 ซึ่งมีอาคารจำนวน 1 หลัง บุคลากร จำนวน 3 คน และ นักเรียนจำนวน 62 คน (นโยบายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว)

1. นโยบายด้านการศึกษา
2. นโยบายด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน
3. นโยบายด้านกีฬาและนันทนาการ

วิสัยทัศน์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้คู่คุณธรรม
ท้องถิ่นเข้มแข็ง สืบสานวัฒนธรรม ประเพณี ร่วมงานทุกฝ่าย สอดคล้องกับการพัฒนา ภายใต้อ
เศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจ

1. ด้านการศึกษา
2. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน
3. ด้านกีฬาและนันทนาการ
4. ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. ด้านคุณธรรม จริยธรรม
6. ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการศึกษา

1. การศึกษาในระบบ
  - 1.1 พัฒนาคณาจารย์ทางการศึกษา
  - 1.2 พัฒนาระบบการเรียนการสอน
  - 1.3 พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน
2. การศึกษานอกระบบ
  - 2.1 พัฒนาคณาจารย์ทางการศึกษา
  - 2.2 พัฒนาระบบการเรียนการสอน
3. การศึกษาตามอัธยาศัย
  - 3.1 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินงาน เพื่อพัฒนางาน
ในด้านต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นได้จากการมีส่วนร่วมของบุคลากร
ในทุก ๆ ฝ่าย ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา มีการประสานงาน รับผิดชอบร่วมกัน ได้มีนักวิชาการ

หลายคนได้จำกัดความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ ดังที่ ภาวรี ฉัตรกุล ณ อยุธยา (2545) ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมของพนักงานในการตัดสินใจ ในองค์กรที่เป็นปกติ และเรื่องสำคัญ พนักงานมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย แก้ปัญหา และทำการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่องานของเขา สำหรับ อุดมสิทธิ์ จิตรวิจารณ์ (2545) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมเป็นการทำให้ทุกฝ่ายได้เข้ามาเกี่ยวข้อง ให้ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานในลักษณะของกิจกรรมดำเนินชีวิตในชุมชนอย่างมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกันทุกคน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันทุกฝ่ายในชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมดำเนินกิจกรรม จะทำให้ทุกคนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันด้วยกระบวนการทางสังคมของสมาชิกในชุมชน เป็นการปฏิบัติจริง และได้สรุปแบบของการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและชุมชนไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและชุมชนแบบชายขอบ เป็นการร่วมมือระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาโดยมีข้อจำกัดความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันทั้ง 2 ฝ่าย
2. การมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและชุมชนแบบเป็นบางส่วน เป็นการที่ชุมชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นตัวแทนของผู้ปกครองและชุมชน
3. การมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและชุมชนแบบสมบูรณ์ โดยสถานศึกษากับชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ ประเมินผลการปฏิบัติงาน และร่วมประโยชน์ตามกลไกทางสังคม สิทธิและอำนาจของประชาชน

สมยศ นาวิการ (2545) ได้ให้ความหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วม ไว้ว่า เป็นกระบวนการของการให้ผู้บังคับบัญชา ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ (Participative management) เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคล ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของพวกเขาในการแก้ปัญหาของการบริหารที่สำคัญ อยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ที่ถือว่าผู้บริหารแบ่งอำนาจหน้าที่การบริหารของพวกเขา ให้เข้ากับผู้บังคับบัญชาของพวกเขาประการสุดท้าย ต้องการให้ผู้บังคับบัญชามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญขององค์กร

นอกจากนี้ นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมว่า คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยเข้าร่วมเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผิน แต่เข้าร่วมอย่างแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ และยังได้ให้หลักการพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ไว้ 8 ประการ ดังนี้

1. ต้องคิดว่ามนุษย์มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ เพราะถ้ามนุษย์ไม่มาร่วมคิด ร่วมรับรู้ หรือเข้าใจเพียงพอก็อาจไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควรหรืออาจใช้เพื่อทำลายเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเองและสิ่งแวดล้อมได้

2. เชื่อว่ามนุษย์ต่างมีความคิดและมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน

3. เชื่อว่าทุกคนไม่ได้ ชั่วดี มาตั้งแต่เกิด โดยเหตุที่ยากจน อยู่ชั้นไม่ใช้กรรมเก่า

4. เชื่อว่าชาวชุมชนต่าง ๆ มักมีภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของตนในระดับหนึ่ง บางเรื่องที่ชาวชุมชนยึดถือจึงต้องค่อย ๆ ให้ปรับตัวผสมผสานกับวิทยาการภายนอก

5. เชื่อว่าตนต่างกับชาวบ้านอยู่ไม่น้อยและชาวบ้านเองก็แตกต่างกันอยู่บ้าง

6. ต้องคิดว่ามนุษย์มีความสามารถพัฒนาชีวิต ส่วนร่วมเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น ถ้าได้รับโอกาสที่จะร่วมคิด ร่วมเข้าใจ และร่วมจัดการเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

7. อาจใช้การมีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบโดยตรง คือ มีส่วนร่วมโดยตัวบุคคลแต่ละบุคคล หรือประชาชนก่อตั้งองค์กรขึ้นมามีส่วนร่วม หรือให้มีตัวแทนมามีส่วนร่วม โดยอ้อม ซึ่งย่อมขึ้นกับบริบทของแต่ละพื้นที่

8. การมีส่วนร่วมยิ่งเพิ่มขึ้น เมื่อมีสภาพที่เหมาะสม คือ ประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้สึกว่าเขาได้ควบคุมโชคชะตาของตนเอง มีอิสรภาพ ได้รับความเสมอภาคและได้รับความจริงใจ ให้มีส่วนร่วม ต้องมีความสามารถพอที่จะมีส่วนร่วมด้วยได้ มีการสื่อสาร 2 ทาง เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับข้อมูลอย่างถูกต้อง และสมบูรณ์ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับทราบ ร่วมคิด มีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่โครงการ ได้ร่วมตัดสินใจในโครงการตั้งแต่เริ่มต้น จะทำให้มีความต้องการเข้าร่วมกับโครงการมากยิ่งขึ้น เมื่อเข้ามามีส่วนร่วมแล้วไม่กระทบกระเทือน สถานภาพในหน้าที่การงานหรืองานทางสังคมให้ลดน้อยลง ไม่ทำให้ประชาชนเสียค่าใช้จ่ายมากเกินไปเกินกว่าผลตอบแทนที่เขาประเมินว่าจะได้รับ และต้องมีกลวิธีการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างโครงการและผู้มีส่วนได้เสียเป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจการต่างๆ สนับสนุน ตัดสินใจ กำหนดการวางแผนอย่างมีระบบ กำหนดนโยบาย มีการติดตามผล และประเมินผลร่วมกัน นำผลการปฏิบัติไปปรับปรุง พัฒนางานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไป

หลักการมีส่วนร่วม

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) ได้กล่าวถึงหลักการมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นการร่วมคิดร่วมทำของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นพลังส่งเสริมให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาประกอบด้วย ผู้จัดการศึกษาโดยตรง

(ครูผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา) ผู้สนับสนุนการจัดการศึกษา (หน่วยจัดสรรงบประมาณ หน่วยงานนโยบาย ทางการศึกษา รัฐบาล ผู้ทรงคุณวุฒิ) ผู้รับผลจากการจัดการศึกษา (ชุมชน ผู้ปกครอง ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้จ้างงาน และสังคม) รวมทั้งผู้ประเมินผล (ผู้ประเมินผลภายนอก ผู้ตรวจสอบ ผู้ตรวจราชการ) บุคคลเหล่านี้ล้วนมีบทบาท เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งสิ้น สมควรเข้าร่วมในการจัดการศึกษาในขั้นตอนต่าง ๆ ที่เหมาะสม

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542, หน้า 12-13) ได้กล่าวถึงหลักการมีส่วนร่วมไว้ว่า สำหรับ หลักการในมิติของการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนา เป็นการกระตุ้นให้บุคคลที่เคยอยู่วงนอก ได้เข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนา เพื่อกระจายผลของการพัฒนาให้ครอบคลุมอย่างทั่วถึง ให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการบริโภคผลผลิตของสังคม มีส่วนร่วมการตัดสินใจในการริเริ่ม กิจกรรม โครงการ ร่วมดำเนินการ ติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ ที่เกิดขึ้น อย่างมีศักดิ์ศรีและความเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่จะมีผลกระทบต่อ คนในสังคม

หลักการมีส่วนร่วมจึงเป็นหัวใจสำคัญของแนวคิดประชาธิปไตย

ขงยุทธ พนาสนธิ (2546) ได้กล่าวถึงหลักการมีส่วนร่วมว่า โรงเรียนและชุมชน ควรมีการปฏิสัมพันธ์ที่อยู่ในลักษณะเท่าเทียมกัน โรงเรียนต้องรับฟังความคิดเห็น ความต้องการ และปัญหาชุมชน พร้อมทั้งให้ข้อมูลของโรงเรียน เช่น ศักยภาพในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน ให้ชุมชนได้รับทราบถึงสิ่งเหล่านี้ ทำให้ชุมชนและโรงเรียนเกิดความเข้าใจร่วมกัน มีความรู้สึก เป็นหนึ่งเดียวกัน จนทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

สรุปหลักการมีส่วนร่วมเป็นการร่วมคิดร่วมทำของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นพลังส่งเสริมให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545) ได้ให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นการเปิดโอกาส ให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการทำงาน ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกเกี่ยวข้องผูกพัน กับงานหรือองค์กรนั้น โดยมีการตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ร่วมกันแล้วจะเป็นผลให้ เกิดข้อผูกมัดหรือสิ่งที่ตกลงใจร่วมกัน และได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิด และอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย ทำให้การปฏิบัติมีความเป็นไปได้มากกว่าการคิดเพียงคนเดียว
2. การมีส่วนร่วม มีผลทางจิตวิทยา คือ ทำให้เกิดการต่อต้านน้อยลง เกิดความร่วมมือ และเกิดการยอมรับมากขึ้น

3. เป็นการเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

4. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องได้ใช้ความสามารถ ทักษะในการทำงาน

5. การมีส่วนร่วมจะทำให้ผลปฏิบัติงานดีขึ้น

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545, หน้า 56-57) ได้กล่าวถึง บทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้ว่า ผู้ปกครอง ครอบครัว ประชาชน และสถาบันจัดการศึกษาต้องมีบทบาทในการจัดการศึกษาดังนี้

1. ร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรหลานตน เช่น เลือกสถานศึกษาให้บุตรหลานร่วมตัดสินใจทิศทางการศึกษาของบุตรหลาน

2. ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร พัฒนาการของบุตรหลานและการเรียนการสอนประจำวัน

3. ร่วมจัดทำหลักสูตรและติดตามผลการศึกษา เช่น ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอการจัดทำหลักสูตร ท้องถิ่นติดตามการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาและครูให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและให้ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

4. ร่วมในบรรยากาศการเรียนการสอนของสถานศึกษา ผู้ปกครองอาจร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนหรือร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ที่สถานศึกษาจัด ซึ่งหากสถานศึกษามีแนวทางสนับสนุนที่ดีก็จะส่งผลดีต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

5. ร่วมสนับสนุนกิจการการศึกษาโดยสนับสนุนด้านความคิดการเป็นผู้นำ การเป็นกรรมการ การร่วมประชุม การให้คำปรึกษาแนะนำ การให้ข้อมูลความคิดเห็น การปกป้องดูแล การสนับสนุนที่ดีก็จะส่งผลดีต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (ชื่นกมล อุชชิน. 2556, หน้า 15-16)

สุชาติ จักรพิสุทธิ์ (2548) การมีส่วนร่วม (Participation) คือ การที่องค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งครู ผู้เรียน ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน หรือสมาชิกชุมชนมาร่วมกันดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยในการดำเนินการนั้นมีลักษณะของกระบวนการ (Process) มีขั้นตอนที่มุ่งหมายให้เกิดการเรียนรู้ (Learning) อย่างต่อเนื่องมีพลวัต (Dynamic) คือ มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอมีการแก้ไขปัญหาการกำหนดแผนงานใหม่ ๆ เพื่อสร้างความยั่งยืนในความสัมพันธ์ของทุกฝ่ายที่เข้าร่วมซึ่งมีความหลากหลายตามความเกี่ยวข้องของกิจกรรมที่จะกระทำ เช่น การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกันในประเด็นการอนุรักษ์ทรัพยากรและพลังงาน อาจมีภาคี และตัวแทนชุมชนที่เข้าร่วมแตกต่างกันไปจากกิจกรรมทั่วไป เนื่องจากหัวใจสำคัญ

ของการมีส่วนร่วม นั่น คือ การระดมความคิด ซึ่งคือการกระจายอำนาจอย่างหนึ่ง กับความสัมพันธ์ที่เป็นแบบแนวราบ เสมอภาคกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (ชนิดา ดิงดาล, 2556, หน้า 13)

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วม คือ การจัดการศึกษาในชุมชนจะประสบผลสำเร็จได้ต้องมีพื้นฐานจากการมีส่วนร่วมของชุมชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหาร จะทำให้เกิดความผูกพันกันและช่วยกันพัฒนาสถานศึกษาได้ดี เป็นการเรียนรู้ร่วมกันด้วยกระบวนการทางสังคมของสมาชิกในชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมของในการบริหารสถานศึกษา

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545) กล่าวว่า การกำหนดรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการสร้างความรู้สึกที่ดีในการปฏิบัติงาน และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติได้ใช้ความรู้ ความสามารถตามความถนัดของตนเอง มี 4 รูปแบบ คือ

1. การปรึกษาหารือ (Consultive management) เป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในรูปคณะกรรมการ เช่น คณะกรรมการโครงการ คณะกรรมการดำเนินงาน คณะกรรมการเฉพาะกิจ หรือ คณะกรรมการที่เรียกชื่ออย่างอื่น รูปแบบนี้เป็นการกระจายอำนาจอำนาจการบริหาร และการตัดสินใจให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ระบบการปรึกษาหารือนี้เหมาะสมสำหรับกับผู้บริหารระดับต้นขึ้นไปโดยมอบหมาย ให้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะกรรมการ ประสานโครงการ ประสานคณะกรรมการ หรือกรรมการ

2. กลุ่มคุณภาพ (Q.C Circles) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้เข้ามามีส่วนร่วมในระดับกลุ่มละ 3-10 คน ที่อยู่ในหน่วยงานเดียวกันซึ่งคุณภาพนี้เหมาะสำหรับใช้กับผู้ปฏิบัติงานระดับปฏิบัติหรือระดับหัวหน้าเพราะเป็นการฝึกฝนและเปิดโอกาสทำงานร่วมกัน เพื่อค้นหาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุ และหาแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

3. ระบบข้อเสนอแนะ (Suggestion system) เป็นรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ได้ผลมากในทางปฏิบัติ โดยมีลักษณะที่แตกต่างจากข้อเสนอแนะที่มักพบเห็นทั่ว ๆ ไปรูปแบบนี้จะมีแบบฟอร์มข้อเสนอแนะให้ผู้ปฏิบัติหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกรอกตามแบบที่กำหนด เช่น ปัญหาที่พบเห็นคืออะไร สาเหตุของปัญหามาจากอะไร วิธีการแก้ปัญหามีอะไรบ้าง และผลที่คาดว่าจะได้รับอย่างไร แบบฟอร์มที่กำหนดอาจแตกต่างกันไปตามความต้องการของหน่วยงาน แล้วนำเสนอผู้มีอำนาจ พิจารณาดำเนินการต่อไป และถ้าข้อเสนอแนะใดมีการนำไปปฏิบัติ ควรมีการประชาสัมพันธ์และพิจารณาให้ผลตอบแทนเป็นรางวัล

4. ระบบส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติมีส่วนเป็นเจ้าของกิจการ (Employee ownership plan) รูปแบบนี้พบมากในการบริหารกิจการของบริษัท หน่วยงานเอกชน หรือรัฐวิสาหกิจ เป็นการ

เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติได้เข้ามามีส่วนในการบริหารจัดการองค์กร โดยการส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติ มีทุกระดับได้มีส่วนเป็นเจ้าของกิจการด้วยการลงทุนซื้อหุ้นของบริษัท จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงาน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจการเอง และมีความผูกพันในการปฏิบัติงาน เพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายพึงพอใจจะมีส่วนร่วมให้มากที่สุด

อุดมสิทธิ จิตรวิจารณ์ (2545) ได้กล่าวถึง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ดังนี้

1. รูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนจัดเป็น 2 แนวทาง คือ สถานศึกษา ริเริ่ม ชุมชนให้ความร่วมมือและสนับสนุน หรือชุมชนริเริ่ม สถานศึกษาสนับสนุน โดยมีองค์กร หน่วยงานอื่นเป็นหน่วยประสานความร่วมมือ

2. กลุ่มคนและภาคีในการมีส่วนร่วม ในระดับสถานศึกษาประกอบด้วยผู้สอน ผู้เรียน ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษา ส่วนในระดับชุมชนประกอบด้วยผู้สอน ผู้เรียน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนและพระสงฆ์ โดยมีหน่วยงานภาคี คือ สถานศึกษา วัตถุประสงค์การบริหาร ส่วนตำบล

3. การกำหนดผู้มีส่วนร่วม กำหนดจากความสัมพันธ์ในพื้นที่ ตามกรอบกลไก ของชุมชนตลอดจนทรัพยากรและภาคีที่มีบทบาทและความชำนาญต่างกัน

4. ขอบเขตการมีส่วนร่วมเป็นไปตามภารกิจของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด

5. ประเด็นการมีส่วนร่วม ประกอบด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนา ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาสื่อและหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้

6. กระบวนการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วม ด้วยการริเริ่ม สร้างสรรค์ ออกแบบโดย ผู้บริหารและครูผู้สอน การจัดกิจกรรม การระดมทุนการจัดองค์ความรู้ในท้องถิ่น

7. ผลสำเร็จและความสืบเนื่อง การมีส่วนร่วมจะทำให้การเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มบุคคล และหน่วยงานภาคีกว้างขวางขึ้น

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษามีหลายรูปแบบที่เกี่ยวข้องกัน กับการบริหารงานทั่วไปทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาสนองต่อความต้องการ ของชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

นโยบายการจัดการศึกษาของรัฐที่ใช้ชุมชนหรือองค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยการกระจายอำนาจ การกำหนดนโยบายและการบริหารให้ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นได้มีส่วนร่วม รับผิดชอบ เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning society) ซึ่งสำนักงาน

ปฏิรูปการศึกษา (2545) ได้กล่าวถึง บทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้ว่า ผู้ปกครอง ครอบครัว ประชาชน และสถาบันจัดการศึกษา ต้องมีบทบาทในการจัดการศึกษา ดังนี้

1. ร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรหลานตน เช่น เลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน ร่วมตัดสินใจทิศทางการศึกษาของบุตรหลาน

2. ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร พัฒนาการของบุตรหลาน และการเรียนการสอนประจำวัน

3. ร่วมจัดทำหลักสูตรและติดตามผลการศึกษา เช่น ร่วมแสดงความคิดเห็น หรือเสนอแนะการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นติดตามการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา และครูให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และให้ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

4. ร่วมในบรรยากาศการเรียนการสอนของสถานศึกษา ผู้ปกครองอาจร่วม ในการทำกิจกรรม การเรียนการสอน หรือร่วมกิจกรรมอื่นที่สถานศึกษาจัด ซึ่งหากสถานศึกษา มีแนวทางสนับสนุนที่ดีก็จะส่งผลดีต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

5. ร่วมสนับสนุนกิจการการศึกษา โดยสนับสนุนด้านความคิดการเป็นผู้นำ การเป็นกรรมการ การร่วมประชุม การให้คำปรึกษาแนะนำ การให้ข้อมูลความคิดเห็น การปกป้อง ดูแล การสนับสนุนทรัพยากรการเงิน วัสดุอุปกรณ์ การร่วมดำเนิน โครงการ การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์

นอกจากนั้น พิทยาภรณ์ มานะจตุ (2549) ยังได้เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชน ในสถานศึกษา ดังนี้

1. การให้ชุมชนเข้ามาเยี่ยมชมโรงเรียน โดยทางโรงเรียนทำหนังสือเชิญชวน และแนบตารางแสดง วัน เวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็กแต่ละชั้นเรียน หรือแสดง ตารางเวลาว่างของครูหรือผู้บริหารไว้ด้วย เพื่อการพบปะสนทนา สร้างความรู้ความเข้าใจ ในกิจกรรมของโรงเรียน ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

2. การร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา บทบาทของคณะกรรมการนั้นมีบทบาท ในการร่วมตัดสินใจ กำหนดนโยบายให้ความคิดเห็นชอบการตัดสินใจสำคัญของสถานศึกษา และกำกับให้ผู้บริหารปฏิบัติตามนโยบาย หลักเกณฑ์หรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของสถานศึกษา แต่ผู้บริหารมีหน้าที่บริหารและรับผิดชอบตัดสินใจดำเนินงานของตน หรืออาจร่วมกันจัดตั้งสมาคม ครู ผู้ปกครอง หรือชมรมผู้ปกครอง ทำหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา

3. การร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา เป็นการเชิญชวนให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม ที่ทางสถานศึกษาจัดขึ้น เช่น กีฬาสี งานวันพ่อ วันแม่ กิจกรรมวันขึ้นปีใหม่ งานประจำปี กิจกรรม

วันปิดภาคเรียน พิธีมอบประกาศนียบัตร งานวันเกิดของโรงเรียน เป็นต้น ลักษณะของการมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับรูปแบบการจัดงาน หรือจำหน่ายและการอาหาร เป็นต้น

4. การร่วมดำเนินงานสถานศึกษา กิจกรรมของสถานศึกษาครอบคลุมงานบริการ 6 งาน ซึ่งชุมชนอาจเข้ามาร่วมดำเนินงานด้วยความถนัด หรือตาม โอกาสที่เหมาะสม เช่น เป็นอาสาสมัคร ผู้ช่วยครู งานการเงินและงบประมาณ งานธุรการ งานสุขภาพอนามัย งานสวัสดิภาพ และความปลอดภัย

5. การร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ชุมชนอาจเข้ามาร่วมสนับสนุน กิจกรรมการเรียนรู้ของเด็ก โดยมอบวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติให้ เช่น เครื่องมือทดลอง อุปกรณ์ทดลองจากธรรมชาติ พืช ผัก ผลไม้ วัสดุดิบจากงานหัตถกรรมของชุมชน ดอกเสี้ยวไม้จากการแกะสลัก เสี้ยวฝ้ายจากศูนย์ถักทอ ดินสำหรับงานปั้นประเภทเซรามิก เป็นต้น นอกจากสนับสนุนวัสดุดิบแล้ว อาจหมายรวมถึงการสนับสนุนครูจากชุมชน เพื่อทำการฝึกสอน ถ่ายทอดงานภูมิปัญญาให้แก่เด็ก ในลักษณะกิจกรรมเสริมหลักสูตร กรณีที่โรงเรียนจัดกิจกรรมพิเศษ เช่น ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ ในและนอกชุมชน หรือจัดแสดงดนตรี เชิดหุ่นสัตว์จร ชุมชนอาจเข้ามาเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือเด็กหรืออำนวยความสะดวกด้านสถานที่ ให้การต้อนรับดูแล วิทยากร บริการเครื่องดื่ม หรือร่วมแสดงตามความประสงค์

การสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นการดำเนินกิจกรรม โครงการของสถานศึกษา และหน่วยงานตลอดจนบุคคล ในชุมชนมีส่วนร่วมและสืบสานความสัมพันธ์ต่อกันอย่างต่อเนื่องด้วยดี การสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนมีประโยชน์ดังนี้

1. สร้างเจตคติที่ดีของชุมชนต่อสถานศึกษา
2. ชุมชนยอมรับในคุณค่าของตนต่อการสนับสนุนการจัดการศึกษา
3. ชุมชนมีความรู้ที่ถูกต้องในการร่วมมือกับสถานศึกษาเพื่อพัฒนาเด็ก
4. ชุมชนเข้าใจหลักการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน เข้าใจธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก

และส่งเสริมได้อย่างถูกต้อง

5. ชุมชนได้รู้จักและทำความเข้าใจกับสื่อการเรียนรู้และช่วยพัฒนาเด็กได้

สมสมัย เพื่องาม (2547) ได้กล่าวไว้ว่า การให้ความร่วมมือระหว่างชุมชนและโรงเรียน มีผู้เกี่ยวข้องที่ต้องปฏิรูปการศึกษาดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียน

1. สนับสนุนให้มีการทำหลักสูตรและการเตรียมการสอนที่ดี มีครูคนใดนำไปสอนนักเรียนควร ได้รับความรู้และทักษะไม่แตกต่างกัน

2. มีการกำหนดเป้าหมายการเรียนการสอนและความใฝ่ฝันของนักเรียนไว้สูง มีการประเมินผล และนำผลการประเมินมาปรับปรุงการเรียนการสอน และการบริหาร อย่างมีประสิทธิภาพ

3. สนับสนุนผู้ปกครอง หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน และชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน

4. จัดการสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน เป็นสังคมผู้เรียนรู้ มีความเอื้ออาทรและปราศจากสิ่งที่เป็นพิษเป็นภัยทั้งหลายทั้งปวง

5. ครูร่วมมือกันทำงานอย่างนักวิชาชีพ ทำงานเป็นทีม เรียนรู้จากกันและกัน ร่วมมือสร้างองค์ความรู้ วิธีการสอน และสื่อใหม่ ๆ มาใช้ในโรงเรียน

6. ครูใช้ยุทธวิธีการสอนที่หลากหลาย ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เน้นการสอนที่ผู้เรียน สำคัญที่สุด ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนครูสอนทั้งวิชาการ ทักษะ และค่านิยม ที่พึงประสงค์

7. ครูจัดการห้องเรียนได้ดีมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียน นักเรียนรู้ได้จากครู จากเพื่อน จากเอกสาร และสื่อต่าง ๆ สามารถเรียนรู้และมีโอกาสนำความรู้ไปปฏิบัติด้วยตนเอง ขณะเดียวกัน ครูก็มีโอกาสได้รับรู้ข้อมูลต่าง ๆ จากนักเรียนด้วย

8. ครูทำการสอนเป็นขั้นตอน เรียงลำดับตามความยากง่ายและก่อนหลังของเนื้อหา และทักษะที่สอนมุ่งสู่การปฏิบัติ การค้นคว้า การสร้างองค์ความรู้ และการนำความรู้ไปเผยแพร่ นักเรียนและผู้ปกครอง

9. ผู้ปกครองเข้าใจบทบาทในการส่งเสริมการเรียนของนักเรียนตามที่ได้ปรึกษาหารือ กับครูผู้สนับสนุน และช่วยเหลือในสิ่งที่เอื้อต่อการเรียนของนักเรียนที่บ้าน ในชุมชน และแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

10. นักเรียนต้องเรียนรู้ทั้งเนื้อหาสาระ ทักษะ และวิธีการเรียนรู้ พร้อมทั้งพัฒนานิสัย ใฝ่เรียนและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

11. นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนมองเห็นความเกี่ยวพันระหว่างสิ่งที่เรียน และชีวิต อนาคตที่มุ่งหวัง

12. นักเรียนและผู้ปกครองร่วมมือกับครูและคณะกรรมการสถานศึกษาในการ สร้างโรงเรียนให้เป็นสถานศึกษาที่มีความเอื้ออาทร มีความรับผิดชอบ เป็นชุมชนต่อการเรียนรู้ และการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

กระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้กล่าวถึง บทบาทของชุมชนต่อ โรงเรียน ในการมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในการกำหนดทิศทาง และเป้าหมายของโรงเรียน จำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องตัดสินใจเป็นวิทยาศาสตร์ คือ มีข้อมูลต่าง ๆ อย่างมาก ละเอียดและกว้างขวางพอโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับข้อมูลในชุมชนที่โรงเรียนนั้นตั้งอยู่ การที่จะได้ข้อมูลอย่างมากละเอียดและกว้างพอนั้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากสมาชิกของชุมชนอย่างทั่วถึงและเป็นจริง แต่การที่โรงเรียน จะได้ข้อมูลมาอย่างเพียงพอและกว้างขวางนั้นจำเป็นต้องจัดเตรียมแบบสอบถามหรือแนวทางในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลที่กระชับ รัดกุมพอ ตรงตามประเด็นที่ต้องการ และสะดวกแก่สมาชิกของชุมชนจะให้ข้อมูลด้วย

2. การมีส่วนร่วมในการตีความข้อมูลและเสนอแนะทางเลือกเมื่อได้ข้อมูลตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการรวบรวมวิเคราะห์ และตีความข้อมูลพร้อมทั้งให้ข้อเสนอต่อข้อมูลนั้น กิจกรรมในขั้นนี้โรงเรียนจะดำเนินการเองก็ได้ แต่จะไม่ได้ผลที่สมบูรณ์เพียงพอเท่ากับให้สมาชิกของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย แต่สมาชิกของชุมชนทุกคนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ตีความคงเป็นไปได้ ควรให้สมาชิกเพียงบางกลุ่ม บางคนที่มีความรู้ความเข้าใจต่อปัญหาที่โรงเรียนต้องการเท่านั้นมาเป็นผู้ช่วยวิเคราะห์ตีความข้อมูลให้

3. การกำหนดทางเลือกและข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงานในการกำหนดทิศทาง และเป้าหมายของโรงเรียนถือเป็นการตัดสินใจขั้นสุดท้ายว่า โรงเรียนจะดำเนินการไปในรูปแบบใด เป็นการตัดสินใจในระดับนโยบาย เพื่อจะเป็นแนวปฏิบัติแก่ครูและผู้บริหารต่อไป โดยทั่วไปมักจะมีตัวแทนเข้ามามีส่วนร่วม หรืออาจจะส่งแนวคิดผ่านสมาคม องค์การที่มีอยู่ในชุมชนไปสู่โรงเรียน การตัดสินใจเลือกทางขั้นสุดท้ายเป็นสิ่งสำคัญที่ชุมชนจะต้องรับรู้ และมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เมื่อมีการตัดสินใจเรื่องใดไปแล้ว ควรมีการประชาสัมพันธ์ (Communicating) ให้ชุมชนได้รับรู้ รับผิดชอบต่อกัน โดยใช้เครื่องมือและวิธีการทุกรูปแบบ เช่น จดหมายข่าวของโรงเรียน สมาคมผู้ปกครอง แจ้งผ่านนักเรียน ออกข่าวในสื่อมวลชนท้องถิ่น และยื่นคำปราศรัยของครูใหญ่ หรือบุคลากรต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน เมื่อมีปัญหาอะไรจะเกิดขึ้นก็จะได้แก้ปัญหาร่วมกัน

4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับนโยบายของโรงเรียนการที่ชุมชนจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินนโยบายของโรงเรียนนั้น อาจแยกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

4.1 การมีส่วนร่วมอย่างไม่เป็นทางการ หมายถึง การให้ข้อมูล การพูดคุย การเสนอแนวคิดต่าง ๆ ไป เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งสมาชิกของชุมชนอาจจะเสนอผ่านสื่อมวลชนในท้องถิ่น เสนอผ่านครูหรือผู้บริหารของโรงเรียน เสนอผ่านทางสมาชิกของสมาคมผู้ปกครอง หรือพูดในการประชุมของสมาคมโดยตรง

4.2 การมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการ คือ การที่ชุมชนมีตัวแทนของตนเข้าไปนั่งเป็นกรรมการบริหารของโรงเรียน หรือเป็นกรรมการในระดับต่างๆ ของโรงเรียน กรรมการที่เป็นตัวแทนของชุมชนจะให้ข้อมูล ติความข้อมูลและเสนอแนะแนวทางปฏิบัติต่อโรงเรียนโดยตรง

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา คือ การที่ชุมชนกับโรงเรียนเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกัน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โดยภารกิจที่สำคัญของโรงเรียน คือ การพัฒนาบุคลากร ผู้เรียนให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและชุมชน ภารกิจนี้ทำให้โรงเรียนมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้ช่วยครูและอาสาสมัครในห้องเรียน การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวมีผลต่อการส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กเป็นอย่างมาก ดังนั้น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา เป็นเรื่องสำคัญ โรงเรียนจึงควรร่วมมือกับผู้ปกครองอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ แต่ความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนจะเป็นไปในทิศทางใดย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนและชุมชนที่ปฏิบัติต่อกัน

แนวคิดองค์ประกอบในการจัดการศึกษา

การวางแผน

ในกระบวนการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน การวางแผนเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการบริหาร เพราะว่า การวางแผนเป็นการกำหนดทางเลือกของการปฏิบัติงานในหน่วยงานเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย ได้มีผู้ให้ความหมายของการวางแผนไว้ดังนี้

สมเดช สีแสง (2540) ให้ความหมายว่า การวางแผน คือ การตัดสินใจล่วงหน้าของหน่วยงานว่าจะต้องการผลสำเร็จอย่างไร และคิดล่วงหน้าจะดำเนินการอย่างไรให้งานสำเร็จ

และจรัส นองมาก (2544) ได้ให้ความหมายของการวางแผนไว้ว่า เป็นการคาดการณ์และการแก้ไขปัญหาล่วงหน้า โดยการนำความรู้ประสบการณ์ของคนมาเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล การคิดเตรียมการล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540) จำแนกขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มโครงการเป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของชุมชนและมีส่วนในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้น ๆ

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผนเป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน และกำหนดทรัพยากร แหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการ

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินโครงการเป็นขั้นที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่โครงการโดยการร่วมช่วยเหลือในด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงานโดยการบริหารงานและประสานงานตลอดจนการดำเนินงาน

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมขั้นประเมินผลโครงการเป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่าโครงการนี้ดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

สรุปได้ว่า การวางแผนคือ การตัดสินใจล่วงหน้าโดยกำหนดทางเลือก การกำหนดวัตถุประสงค์และกิจกรรมว่าจะทำอะไร เมื่อไร อย่างไร เพื่อให้องค์กรประสบผลสำเร็จ

ความสำคัญของการวางแผน

การวางแผนเป็นกระบวนการสำคัญของการบริหาร เพื่อให้งานในองค์กรนั้นสำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่ง ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2542) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการวางแผนไว้ ดังนี้

1. ประโยชน์ของการวางแผนในการกำหนดจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์
2. ลักษณะเด่นของการวางแผน การวางแผนเป็นการปฏิบัติสำหรับการจัดองค์การ การทำหน้าที่ชักนำ และควบคุมให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์
3. ความหลากหลายของการวางแผน เป็นลักษณะของการวางแผน มีความแตกต่างกันไปตามอำนาจหน้าที่ของผู้บริหาร และการวางแผนมีในทุกระดับตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงในการกำหนดนโยบาย จนถึงระดับปฏิบัติที่มีการวางแผน

ประสิทธิภาพของแผน แผนที่มีประสิทธิภาพ คือ แผนที่สามารถกำหนดและปฏิบัติตามแผน เพื่อให้มีการใช้ต้นทุนและปัจจัยอื่น ๆ เหมาะสมกับผลผลิต ส่วน เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2545) ก็ได้ให้ความสำคัญของแผนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้งานสามารถเตรียมรับสถานการณ์ และการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เป็นแนวปฏิบัติในการตัดสินใจ และการปฏิบัติของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ
3. ช่วยให้การใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า
4. เป็นพื้นฐานของการควบคุม ตรวจสอบในการปฏิบัติงาน

กล่าวโดยสรุป การวางแผนมีความสำคัญในการกำหนดทิศทาง หรือแนวทางปฏิบัติงานขององค์กรล่วงหน้า เพื่อให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหา การใช้ทรัพยากร และสามารถทำนายอนาคตของหน่วยงานได้

ขั้นตอนกระบวนการวางแผน

กระบวนการวางแผน หมายถึง ขั้นตอนในการวางแผนตั้งแต่ต้นจนจบว่าจะต้องทำอะไรบ้าง ก่อนหลังอย่างไร ดังที่ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2542) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการวางแผน (Planning process) ประกอบด้วย การพัฒนาภารกิจขององค์กร การกำหนดเป้าหมาย และการสร้างแผน มีขั้นตอนปฏิบัติ คือ ผู้บริหารเริ่มต้นโดยการกำหนดภารกิจ โดยใช้ภารกิจในการกำหนดเป้าหมายขององค์กร และจัดทำแผนเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย ส่วนขั้นตอนในการวางแผน หมายถึง ลำดับขั้นตอนของการวางแผน มีดังนี้

1. การคำนึงถึงโอกาส เป็นการพิจารณาถึงโอกาสจากสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร โดยผู้บริหารต้องเริ่มต้น วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งขององค์กร
  2. กำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดผลลัพธ์ และความคาดหวังสุดท้ายของสิ่งที่ต้องการจะเป็น
  3. คำนึงถึงข้อสมมุติในการวางแผน หรือการพัฒนาข้อสมมุติ เป็นการสร้างข้อกำหนดขอบเขต การคาดคะเนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของการวางแผน
  4. กำหนดทางเลือกต่าง ๆ เป็นการกำหนดทางเลือกหรือการสำรวจทางเลือกที่เหมาะสม ผู้วางแผนต้องสำรวจเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุด
  5. การเปรียบเทียบทางเลือกต่าง ๆ โดยคำนึงถึงเป้าหมายที่ต้องการ หรือการประเมินทางเลือก เป็นการประเมินทางเลือกโดยวิเคราะห์จากจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสในแต่ละทางเลือก
  6. การเลือกทางเลือก เป็นขั้นตอนการยอมรับทางเลือกที่ดีที่สุด
  7. การสร้างแผนสนับสนุน เป็นการกำหนดหรือสร้างแผนที่สนับสนุนแผนงานหลัก
  8. แผนตัวเลขโดยจัดทางประมาณ ขั้นนี้เป็นการกำหนดงบประมาณ
- คุณลักษณะของการวางแผนที่มีประสิทธิภาพนั้น เสานิตย์ ชัยมุสิก (2545) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. มีความยืดหยุ่นสูง (Flexibility) ควรให้มีลักษณะของความยืดหยุ่น เพราะจะต้องปรับเปลี่ยนไปตามความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์
2. มีความครอบคลุม (Comprehensiveness) ควรจะมีลักษณะของการบูรณาการในกิจกรรม เป้าหมายให้สัมพันธ์กัน
3. มีความชัดเจน (Specificity) มีการกำหนดแผนไว้ชัดเจน
4. มีการกำหนดระยะเวลาของแผน (Time plan) กำหนดเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดให้ชัดเจน
5. มีรูปแบบ (Formality) มีขั้นตอนการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ
6. มีเหตุผล (Rationality) แผนมีการกำหนดขึ้นอย่างมีเหตุผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

7. มีการมุ่งสู่อนาคต (Future oriented) การวางแผนในอนาคต

8. มีความสอดคล้อง (Relevance) กับเป้าหมายวัตถุประสงค์

สรุปได้ว่า การวางแผนการจัดการศึกษาเป็นการเตรียมการดำเนินงานในอนาคต เพื่อสามารถกำหนดแนวทางการดำเนินงาน การแก้ไขปัญหา และการเตรียมการใช้ทรัพยากรเพื่อให้งานดำเนินงานนั้นสำเร็จลุล่วงได้ นอกจากนี้แล้วการวางแผนที่ดีนั้นต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางแผน

การประสานงาน

การประสานงานเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นสิ่งสำคัญของการบริหารจัดการองค์กร การประสานงานภายในองค์กรหรือภายนอกองค์กรระหว่างหน่วยงาน ผู้บริหารต้องพยายามหาวิธีสร้างให้เกิดการประสานงานขึ้น ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการประสานงานไว้หลายประการ ดังนี้
บรรยงค์ โตจินดา (2542) ได้ให้ความหมายของ การประสานงาน หมายถึง การที่ผู้บริหารดำเนินการให้ผู้ปฏิบัติงานให้สอดคล้องกัน การประสานงานเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งในการบริหาร ผู้บริหารต้องประสานคน ประสานกิจกรรม และประสานทรัพยากรเข้าด้วยกัน เพื่อความสำเร็จของงาน

ขณะที่ เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2545) ได้ให้ความหมายของการประสานงานไว้ว่า การประสานงาน หมายถึง การจัดระเบียบวิธีการทำงานเพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน ไม่ขัดแย้งกัน

เทคนิคการประสานงาน

การประสานงานที่ทำให้เกิดผลสำเร็จนั้นต้องมีการใช้เทคนิคหรือวิธีที่หลากหลาย ดังที่ สมิต สัมภูกร (2546) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบ ลักษณะการประสานงานและหลักการและวิธีการประสานงานที่ดีไว้ดังนี้

องค์ประกอบของการประสานงาน

1. ความร่วมมือ สร้างเอกภาพในองค์กร โดยให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจมีข้อตกลงร่วมกัน เพื่อให้เกิดเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

2. จังหวะเวลา เป็นการกำหนดบทบาทหน้าที่ในแต่ละคน ตามเวลาที่กำหนด

3. ความสอดคล้อง การปฏิบัติงานไม่ซ้ำซ้อนกัน

4. ระบบการสื่อสาร การสื่อสารต้องรวดเร็ว ตรงกันและราบรื่น

5. ผู้ประสานงาน ต้องดึงให้ทุกฝ่ายร่วมงานกันให้ตรงวัตถุประสงค์

ลักษณะของการประสานงาน

1. การประสานงานปราศจากความขัดแย้ง

2. เป็นลักษณะของความร่วมมือของผู้นำและผู้ปฏิบัติ
3. เป็นการจัดการเกี่ยวกับหน้าที่ของคน
4. เป็นการติดต่อสื่อสาร
5. การประสานงานในระดับองค์กรและนอกองค์กร

หลักและวิธีการประสานงาน

1. จัดให้มีกระบวนการบริหารที่เป็นระบบ
2. จัดให้มีระบบของความร่วมมือที่ดี
3. จัดให้มีระบบการสื่อสารที่ดี
4. จัดให้มีการประสานวัตถุประสงค์และนโยบายเป็นการกำหนดนโยบาย
5. จัดให้มีระบบความสัมพันธ์ที่ดี
6. จัดให้รู้สิ่งที่ประสานงานให้ชัดเจน
7. จัดให้รู้รูปแบบและวิธีการประสานงาน

การใช้หลักการหรือเทคนิคการประสานงานที่ดีและถูกต้องจะทำให้การปฏิบัติงานขององค์กรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้องค์กรประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

ประเภทของการประสานงาน

การประสานงานในองค์กรแบ่งเป็นหลายประเภท ซึ่ง สมิต สัจฉกร (2546)

ได้แบ่งประเภทของการประสานงานเป็น 2 ประเภท คือ

1. การประสานงานภายในองค์กรและภายนอกองค์กร หมายถึง การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กรและการประสานงานระหว่างองค์กร
2. การประสานงานในแนวดิ่งและการประสานงานในแนวนอน หมายถึง การประสานงาน ในระดับต่าง ๆ ในสำนักงานหากเป็นการประสานงานแนวดิ่ง หมายถึง การประสานงานระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้บังคับบัญชา สำหรับการประสานงานในแนวนอน หมายถึง การประสานงานระหว่างบุคคลที่มีตำแหน่งเท่าเทียมกัน

อุปสรรคของการประสานงาน

การประสานงานในองค์กรและนอกองค์กรมักมีปัญหาอุปสรรคในการประสานงาน ดังที่ เนตร์พัฒนา ขาววิราช (2545) ได้กล่าวถึง อุปสรรคปัญหาของการประสานงานไว้ ดังนี้

การขาดความเข้าใจอันดีต่อกัน เกิดความขัดแย้งในองค์กร ไม่มีผู้นำในการประสานงาน การไม่กำหนดความรับผิดชอบให้ชัดเจน ทำให้การทำงานก้าวถ่างกัน

การประสานงานเป็นการจัดระเบียบการทำงาน การประสานของคน ทรัพยากร เวลา และปัจจัยอื่นในการดำเนินงานในองค์กรให้มีประสิทธิภาพให้การดำเนินงานสามารถบรรลุ

วัตถุประสงค์ขององค์กรได้ สำหรับการประสานงานจะประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายในองค์กรและนอกองค์กร การประสานงานกับชุมชนของโรงเรียนมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการที่โรงเรียนจะได้รับความมือในชุมชนในการจัดการศึกษา การระดมทรัพยากร และการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

สรุป คือ ร่วมประสานงานการจัดการศึกษาตลอดการดำเนินกิจกรรม ให้สมาชิกทุกคนเกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน กำหนดบทบาทหน้าที่ในแต่ละคน จัดระเบียบวิธีการทำงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน ไม่ขัดแย้งกัน

การจัดการทรัพยากร

การจัดการทรัพยากรเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อการศึกษา มีได้หลากหลายไม่ได้จำกัดเฉพาะเงินเท่านั้นแต่หมายถึงทรัพยากรที่อยู่ในชุมชนทั้งหมด ภูมิปัญญาชาวบ้านทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สามารถนำมาใช้ในการจัดการศึกษาได้ รุ่ง แก้วแดง (2546) ได้ให้ความหมายของทรัพยากรไว้ว่า ทรัพยากร หมายถึง ความรู้ทุกเรื่องที่มีในชุมชนรวมไปถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ทรัพยากรที่เป็นตัวเงิน คือ เงินงบประมาณที่ได้รับจากรัฐและชุมชน อีกประเภทหนึ่ง คือ ทรัพยากรที่ไม่ใช่ตัวเงิน ได้แก่ ความคิด คำแนะนำ และภูมิปัญญา เป็นต้น

สำหรับการบริหารการศึกษามีทรัพยากรในชุมชนอยู่ 3 กลุ่มใหญ่ คือ 1) คน คือ ประชาชนในชุมชนทั้งหมด 2) วัตถุในชุมชน คือ ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ เช่น ป่าไม้ ดิน น้ำ และ 3) สถาบัน ได้แก่ วัด องค์กรในชุมชน องค์กรบริหารส่วนตำบล ดังนั้น โรงเรียนจึงมีความจำเป็นที่จะนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษา เพราะว่าโรงเรียนมีความจำเป็นในการจัดการศึกษาอยู่ คือข้อจำกัดในด้านงบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาล มีจำนวนน้อยตามความ จำเป็นของการจัดการศึกษาไม่สามารถสนองต่อความต้องการพัฒนา ที่แท้จริงของโรงเรียน การจัดการศึกษาบางครั้งต้องใช้วัสดุการเรียนนอกโรงเรียนในการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน การให้ชุมชนมามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การใช้ทรัพยากรจากชุมชนในการจัดการศึกษา ส่งผลในทางด้านความผูกพันของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักในการนำทรัพยากรมาใช้สำหรับแนวทางในการที่ผู้บริหารจะนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษา

การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาเป็นการลงทุนเพื่ออนาคต เนื่องจากการศึกษาเป็นการพัฒนาคน ให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและความรู้คุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้ ด้วยเหตุนี้ จึงมีการลงทุนในด้านทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษาโดยให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้

เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้ทรัพยากร ดังที่ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2544) ได้กล่าวถึง การระดมทรัพยากรและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา ดังนี้

1. การระดมทรัพยากรเพื่อการลงทุนการศึกษา ได้ยึดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของบุคคล สถาบัน และองค์กรต่าง ๆ ในสังคม โดยทุนส่วนใหญ่มาจากรัฐบาลและบางส่วน มาจากการระดมจากทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อจัดการศึกษา โดยมีมาตรการดังนี้

1.1 การใช้มาตรการทางภาษีเป็นเครื่องมือในการระดมทุน คือการสร้างแรงจูงใจ ให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมลงทุนจัดการศึกษาหรือการบริจาคทรัพยากรเพื่อการศึกษา

1.2 การให้ผู้เรียนมีส่วนรับผิดชอบในการจ่ายค่าเล่าเรียน

1.3 การให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารทรัพย์สินของสถานศึกษา

1.4 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

1.5 การระดมทรัพยากรจากแหล่งอื่น

2. แนวทางในการจัดสรรทรัพยากร ยึดหลักการดังนี้

2.1 หลักความเป็นธรรม เป็นการจัดสรรงบประมาณ โดยคำนึงถึงความแตกต่าง แต่ละบุคคลและปัจจัยแวดล้อมเพื่อความเสมอภาคและความเท่าเทียมในการ ได้รับการศึกษา

2.2 หลักความเสมอภาค เป็นการจัดสรรงบประมาณในจำนวนที่เท่ากันทุกคน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของบุคคลและสิ่งแวดล้อม

2.3 หลักเสรีภาพในการเลือก ให้ผู้เรียนมีสิทธิโอกาสในการเลือกเข้าเรียน ในสถานศึกษาที่ต้องการ

2.4 หลักการกระจายอำนาจ ให้สถานศึกษามีอิสระคล่องตัวในการบริหารทรัพยากร การศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของผู้เรียน

จากที่นำเสนอแนวทางในการระดมทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษาข้างต้น องค์กร อาจสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการระดมทรัพยากรมาใช้ในสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษา มีประสิทธิภาพมากขึ้น

รูปแบบการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

รูปแบบการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ต้องอาศัยความร่วมมือ และความช่วยเหลือจากคนภายในชุมชนหรือนอกชุมชนค่อนข้างมาก ทำให้ผู้นำชุมชน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา มาใช้ในการพัฒนาโรงเรียนตลอดมา ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมกันในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ดังนี้

1. แหล่งทรัพยากร มักจะได้แก่ คหบดีในท้องถิ่น ญาติของข้าราชการระดับสูง ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน เจ้าอาวาส ลูกศิษย์ของเจ้าอาวาส ผู้นำชุมชน ศิษย์เก่า องค์กรการกุศลต่าง ๆ และคนในชุมชน

2. วิธีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โรงเรียนอาจจะใช้วิธีการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาหลายวิธี ได้แก่ การขอบริจาคจากแหล่งทรัพยากร ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน ซึ่งในกรณีนี้มักจะใช้ในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาที่จำเป็นและต้องการวงเงินสูง เช่น การสร้างอาคารเรียน การซื้อที่ดินเพื่อขยายบริเวณ โรงเรียน การขอบริจาคเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

3. กระบวนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยทั่วไป โรงเรียนมีกระบวนการ ในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ในกรณีการขอบริจาคทรัพยากรเป็นจำนวนมากจาก ผู้ที่มีฐานะดี เช่น การระดมทรัพยากรเพื่อการสร้างอาคารเรียน สร้างห้องประชุม โรงเรียน หรือจัดซื้อที่ดินให้โรงเรียนตามขั้นตอน

ในเรื่องของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา นับว่าเป็นการทำงานที่แสดงถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาได้ชัดเจนกรณีหนึ่ง ซึ่งจากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาและคณะครูส่วนใหญ่จะไม่ดำเนินการเรื่องนี้ตามลำพัง จะมีการปรึกษากับผู้นำชุมชนที่ไม่ได้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาก่อนที่จะเริ่มดำเนินการ เป็นทำนองการปรึกษาเพื่อหาแนวทางดำเนินการหรือให้รับรู้การทำงานของโรงเรียน ซึ่งทำให้ได้ผู้สนับสนุนอย่างไม่เป็นทางการที่จะช่วยประสานงานระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน นอกจากนี้ในเรื่องนี้อาจจะเป็นการกระตุ้นให้ในชุมชนรู้จักการช่วยตนเอง ก่อนที่จะ ขอความช่วยเหลือจากนอกชุมชน ซึ่งทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการบริจาค ทรัพยากรเพื่อพัฒนาโรงเรียนทุกครั้งที่มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากภายนอกชุมชน เข้ามาในชุมชน

สรุปได้ว่า ในการที่โรงเรียนจะสามารถนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ในการจัดการศึกษาได้นั้น การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในทุกขั้นตอน การกระจายอำนาจการศึกษาลงสู่ท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาทำให้สถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของสังคม เกิดความผูกพันแลรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของโรงเรียนของคนในชุมชน จะทำให้การระดมทุนทรัพยากรที่มีในชุมชนมาจัดการศึกษาได้ และเป็นการลดค่าใช้จ่ายของภาครัฐ ในการลงทุนการศึกษาได้อีกด้วย

การประเมินผล

การประเมินผลเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานในองค์กร เพื่อให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ได้มีผู้ให้ความหมายการประเมินผลไว้ดังนี้

สมยศ นาวิการ (2545) ได้กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการประเมินผลการปฏิบัติงานไว้ว่า การประเมินผลเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งในการปฏิบัติงานของบุคคล เพราะว่าการประเมินผลเป็นการพิจารณาและการพัฒนา เป็นกลไกของการควบคุมเพื่อรักษามาตรฐานของการปฏิบัติงาน ให้บรรลุตามเป้าหมาย ในการประเมินผลนั้นต้องการที่จะพัฒนา ค้นคว้าหาวิธีการที่จะพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคคล ส่วน พูลสุข สังข์รุ่ง (2541) ได้ให้ความหมายของการประเมินผล การปฏิบัติงาน หมายถึง การประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่บุคคล

ประโยชน์และความสำคัญของการประเมิน

การวัดผลและการประเมินผลมีความสำคัญในการติดตามการปฏิบัติงานในองค์กร ให้สำเร็จผล ดังที่ อนันต์ เกตุวงศ์ (2541) ได้กล่าวถึง ความสำคัญและประโยชน์ของการประเมินผลไว้ดังนี้ การประเมินผล คือ การวัดและประเมินสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับแผน ดังนั้น ข้อมูลและข่าวสารที่ได้รับจากการวัดผลประเมินผล จึงมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องกับแผน และโครงการนั้น กล่าวคือ ถ้าผลการประเมินเป็นไปในทางบวกหรือเป็นไปตามที่คาดหวังไว้ในแผน สิ่งที่กำหนดไว้ไม่ว่าจะเป็นวิธีการทำงาน ขั้นตอนการทำงาน ทั้งหมดนี้ย่อมหมายถึงการยึดเป็นแนวทางในการพัฒนานำไปขยายผลต่อไป แต่ถ้าผลนั้นเป็นไปในทางลบในลักษณะของปัญหา อุปสรรค หรือคุณภาพงานต่ำนั้น ก็จะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารนำไปวิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไขการพัฒนางานก็จะดีขึ้น นอกจากนี้แล้ว การประเมินผลยังทำให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานตามแผน มีความระมัดระวังเตรียมพร้อมในการทำงานมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากหลังการประเมินผล ถ้าการประเมินผลของการปฏิบัติงานมีข้อบกพร่องหรือปฏิบัติงานได้ต่ำกว่ามาตรฐานย่อมทำให้ผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานถูกตำหนิและไม่มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

ปัญหาและอุปสรรคของการประเมินผล

การประเมินผลโดยทั่วไปแล้วเป็นการพัฒนางานหรือการควบคุมการปฏิบัติงานขององค์กรให้สามารถบรรลุผลสำเร็จ แต่การประเมินผลในบางครั้งก็ไม่สามารถปฏิบัติได้หรือเมื่อปฏิบัติไปแล้วก็ไม่ก่อเกิดประโยชน์ เป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากรโดยไม่จำเป็น จึงเป็นปัญหาในการประเมินผล ดังที่ อนันต์ เกตุวงศ์ (2541) ได้กล่าวถึง ปัญหาและอุปสรรคของการประเมินผล ไว้ดังนี้

1. แผนหรือโครงการไม่มีปัญหา เป็นการตัดสินใจไว้ล่วงหน้าหรือไม่มีอะไรต้องพิจารณาแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องประเมินผล

2. แผนไม่มีความชัดเจน ไม่มีการกำหนดแนวทางไว้ จึงมีการเปลี่ยนแปลงตลอด จึงไม่สามารถประเมินผลได้

3. การกำหนดทิศทาง จุดประสงค์ไม่ชัดเจน ทำให้การประเมินผลขาดทิศทาง

4. ในบางกรณีไม่มีผู้มีความรู้ ความสามารถในการประเมินผลได้

นอกจากนี้แล้ว การประเมินผลยังทำให้ผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานเกิดความกลัว ในการประเมินผลงาน เพราะว่าผลของการประเมินมีผลกระทบต่อการทำงาน มีผลกระทบต่อชีวิตของเขา ทำให้เขาเสียหาย จึงมีอคติต่อการประเมินและการประเมินผลอาจทำให้ผู้ปฏิบัติเสียขวัญ และกำลังใจได้ แต่ในทางกลับกัน การประเมินผลอาจทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีขวัญและกำลังใจได้เลื่อนขั้นตำแหน่งเพราะการประเมินผลงานตามที่ปฏิบัติมาจริงและยุติธรรม

ขั้นตอนของการประเมินผล

ขั้นตอนการประเมินผล หรือกระบวนการประเมินผล ตั้งแต่การวางแผนเริ่มต้นขึ้น ถึงสิ้นสุดกระบวนการ (อนันต์ เกตุวงศ์, 2541) ได้กำหนดขั้นตอนของ การประเมินผลไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดสิ่งที่ประเมินว่าจะประเมินอะไร เพื่อให้ทราบว่า การประเมินผลนี้มีวัตถุประสงค์อะไร ประเมินเพื่ออะไร
2. การวัดสิ่งที่ประเมิน เพื่อทราบถึงวัตถุประสงค์ของการประเมินแล้วก็จัดหาเครื่องมือหรือกำหนดเป้าหมายของการประเมิน ใช้หลักเกณฑ์วิธีการใดในการประเมิน
3. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการที่หลากหลายเหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง

ประเภทของการประเมิน

การประเมินผลงานมีการแบ่งประเภทของการประเมินผลไว้ (อนันต์ เกตุวงศ์, 2541) ได้แบ่งประเภทการประเมินผลงานเป็น 3 แบบด้วยกัน คือ

1. การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness evaluation) เป็นการประเมินความสำเร็จที่แท้จริงของแผนหรือโครงการว่า เมื่อสิ้นสุดการดำเนินการตามแผนแล้วได้ผลงานหรือผลผลิตออกมาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และผลที่คาดว่าจะได้รับเพียงใด
2. การประเมินประสิทธิภาพ (Efficiency evaluation) เป็นการประเมินถึงทรัพยากรที่ใช้ไปว่าทำให้บังเกิดผลมากน้อยเพียงใด ซึ่งมักจะใช้วิธีการวิเคราะห์ต้นทุนและประโยชน์ (Cost benefit analysis) หรือการวิเคราะห์ต้นทุน และประสิทธิผล (Cost effectiveness analysis)

มาทำการพิจารณาประเมิน เพื่อจะรู้ว่าค่าใช้จ่ายที่แท้จริงหรือที่ใช้ไปจริงของแผน เป็นเท่าใด โดยมีวิธีการประเมิน 2 แบบ คือ

2.1 การควบคุมประเมินผล (Program monitoring) เป็นการประเมินผลตามเป้าหมาย และนโยบายว่ามีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับระเบียบ กฎเกณฑ์ และมาตรฐานที่กำหนดไว้เพียงใด

2.2 การประเมินความแตกต่าง (Discrepancy evaluation) เป็นการประเมินถึงความสำเร็จของแผนเปรียบเทียบกับมาตรฐานว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่เพียงใด

3. การประเมินโดยอาศัยแนวความคิดจากหลาย ๆ แหล่ง (Eclectic evaluation) เป็นการประเมินผลหลาย ๆ ลักษณะ หรือหลาย ๆ อย่างเป็นไปด้วยกัน เช่น การประเมินในเรื่องการใช้ทรัพยากร การประเมินถึงกระบวนการปฏิบัติงานและการประเมินผลงานของแผน

สรุปได้ว่า การประเมินผลเป็นเครื่องมือในการกำกับ ควบคุมการดำเนินงานขององค์กร ให้ดำเนินตามแผนที่วางไว้และยังเป็นการควบคุมผู้ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้แล้ว การประเมินผลยังช่วยให้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในระหว่างการดำเนินงานและนำผลที่ได้มาพัฒนาองค์กรต่อไป

แนวคิดองค์ประกอบในการจัดการศึกษาที่ได้กล่าวมา การจัดการศึกษาควรประกอบไปด้วย การวางแผน การประสานงาน การจัดหาทรัพยากร และการประเมินผล ในการศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผู้ศึกษา ได้ยึดแนวคิดของสมาคมผู้บริหาร โรงเรียนในอเมริกัน (American Association of School Administrators: AASA) เป็นกรอบในการศึกษาคั้งนี้

แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

นโยบายการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาแบบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยตอบสนองต่อความต้องการของเด็กในแต่ละช่วงวัย เพื่อให้เกิดการพัฒนาทุก ๆ ด้าน อย่างสมดุลและต่อเนื่อง โดยอาศัยศักยภาพและความร่วมมือของฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งนโยบายจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ได้บรรจุอยู่ในแผนการจัดการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่เป็นหลักการจัดการศึกษา โดยเป็นการศึกษาตลอดชีวิตประชาชนและให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยให้การพัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องซึ่งสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนและเอกชนองค์กรวิชาชีพ สถาบันการศึกษา

สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสิทธิได้รับประโยชน์จากรัฐ และให้เด็กทุกคนมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตลอดจนคุ้มครองเด็กที่ไม่มีผู้ดูแล ให้ได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมจากรัฐด้วย

สรุป นโยบายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้บรรจุอยู่ในแผนการจัดการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 เป็นหลักการจัดการศึกษาโดยเป็นการศึกษาตลอดชีวิตและให้เด็กทุกคนมีสิทธิเสมอกันได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เด็กทุกคน มีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และให้เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาศักยภาพตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล และเต็มตามศักยภาพ ดังนี้

1. การพัฒนามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัย (0-5 ปี) ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งปวง
2. ปัจจัยแวดล้อม และการเลี้ยงดูที่เหมาะสม สามารถปรับเปลี่ยนลักษณะการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของสมองมนุษย์ได้ ช่วงเวลาที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในการพัฒนาสมองคือ ในช่วง 5 ปีแรกของชีวิต
3. การพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืนและป้องกันปัญหาสังคมระยะยาว จำเป็นต้องเริ่มพัฒนาตั้งแต่ปฏิสนธิ โดยเน้นให้ครอบครัวเป็นแกนหลักในการพัฒนาเด็ก และให้ชุมชนและสังคมเป็นฐานที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการพัฒนาการเลี้ยงดูทุกขั้นตอน
4. แนวคิดในการพัฒนาเด็กเพื่อให้มีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล นับตั้งแต่ปฏิสนธิ จวบจนเจริญวัย จำเป็นต้องมีการตื่นตัวและผนึกกำลังกันทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งภาคธุรกิจที่ต้องร่วมกันส่งเสริมครอบครัวให้ พ่อ แม่ มีความรักและความรู้ สามารถเลี้ยงดูบุตรหลาน ได้อย่างถูกวิธี
5. ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็ก รวมทั้งแพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและครอบครัว มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้เจริญเติบโตพัฒนาไปในทิศทางที่พึงประสงค์ บุคคลเหล่านี้ต้องมีความรู้เชิงหลักวิชาและทักษะที่ถูกต้องในการเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์

6. การพัฒนาเด็กปฐมวัย ต้องถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า การวิจัยได้แสดงว่าการลงทุนเพื่อพัฒนาเด็กตั้งแต่ต้น เป็นการลงทุนที่น้อยกว่าค่าใช้จ่ายในการตามแก้ปัญหาของสังคมที่เกิดขึ้น เพราะความไม่มีคุณภาพของประชากรในสังคม

ในการจัดการศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยจำเป็นต้องมีการวางแผนและดำเนินการจัดการได้อย่างถูกต้องตามหลักการและอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะช่วยให้เด็กมีโอกาสพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ได้เหมาะสมกับ ศักยภาพของเด็กแต่ละคน หากว่าศูนย์เด็กและโรงเรียนปฐมวัยศึกษาจะดำเนินงานให้บรรลุผลดี จะต้องมีการจัดการที่เหมาะสม ดังที่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2542) ได้กล่าวว่า การจัดการศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษาเป็นหัวใจสำคัญที่จะดำเนินงานของศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษาประสบผลสำเร็จมีความสำคัญ ดังนี้

1. ช่วยทำให้การทำงานไม่ก้าวก่ายหน้าทีกัน และติดตามงานได้สะดวกขึ้น ทั้งนี้เพราะได้แบ่งสายงานและความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจนแล้ว
  2. ช่วยทำงานให้การดำเนินงานเป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างมีระบบระเบียบ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
  3. ช่วยทำให้สมาชิกในหน่วยงานทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะได้มีการแบ่งงานกันทำตามความสามารถ ความถนัดของแต่ละคน ดังนั้น คนจะมีทักษะเฉพาะด้าน ซึ่งส่งผลทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น และนอกจากนี้ผู้ปฏิบัติงานได้เข้าใจเป้าหมายการทำงานชัดเจน และมีหลักยึดถือในการทำงาน
  4. ช่วยลดเวลาในการทำงานได้มากขึ้น เพราะได้มีการจัดระเบียบและกำหนดวิธีการในการทำงานอย่างชัดเจน
  5. ช่วยให้เห็นข้อผิดพลาดได้ง่ายขึ้น และสามารถแก้ไขได้ทันที่
- สรุป เด็กทุกคน มีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเองตามลำดับของการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ได้เหมาะสมตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) ได้กำหนดการจัดการศึกษาปฐมวัยว่า ให้จัดในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย นอกจากนั้นยังได้กำหนดไว้ว่าองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อมตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น ดังนั้น การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้ คือ การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(อายุ 3-5 ปี) ด้วยความร่วมมือของชุมชน เพื่อกระจายโอกาสการเตรียมความพร้อม และพัฒนาเด็กเล็ก ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย และเต็มตามศักยภาพ ตลอดจนเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง และเป็นพื้นฐานของการศึกษาระดับที่สูงขึ้นต่อไป

เป้าหมายการจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีดังนี้ คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้ง และบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามความต้องการ และด้วยความร่วมมือของชุมชน ส่วนวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วย

1. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกต้องลักษณะ และได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามวัยและเต็มตามศักยภาพ
2. เพื่อพัฒนาความพร้อมของเด็กทุก ๆ ด้าน แบบองค์รวม ตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการ และหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
3. เพื่อกระตุ้นให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการและพัฒนาความพร้อมของเด็กก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นฐานในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กอย่างถูกวิธี
4. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนให้สามารถร่วมกันวางแผนและดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้
5. เพื่อแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยให้สามารถออกไปประกอบอาชีพได้โดยสะดวก และเป็นการกระจายโอกาสการพัฒนาความพร้อมให้เด็กทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง

6. เพื่อให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณภาพ

สรุป การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อายุ 3-5 ปี) เพื่อเป็นการพัฒนาเด็กเล็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย

การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพของแต่ละพื้นที่ และเป็นไปตามระเบียบปฏิบัติของ กรมการปกครอง (2545) ควรดำเนินการดังนี้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสำรวจความต้องการของชุมชนให้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ความต้องการในการส่งเด็กเข้าเรียน สิ่งที่ต้องการให้ศูนย์จัดบริการ พิจารณาเลือกรูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความหลากหลายในศักยภาพด้านทรัพยากรและเศรษฐกิจการกำหนดรูปแบบการบริหาร

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงอาจแตกต่างกันตามลักษณะสภาพของชุมชนและความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคล สถานที่ และเศรษฐกิจของแต่ละพื้นที่ จัดทำแผนงานและจัดทำญัตติเพื่อขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น นำโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบรรจุในแผนพัฒนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดทาระเบียบ ข้อบังคับ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สรุป ท้องถิ่นดำเนินการสำรวจความต้องการของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการส่งเสริมเข้าเรียนตามความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น และกำหนดรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามลักษณะสภาพของชุมชน

การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว

สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น (2553) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น นั้น ๆ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนา ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมตามวัยตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ดังนั้น ระยะเวลาการจัดการเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมเพื่อให้เด็กเล็กได้รับการศึกษาและพัฒนาเป็นไปตามวัยแต่ละช่วงอายุ สอดคล้องกับ สังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้เด็กเล็กพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 2 ประเภท ดังนี้

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดตั้งเอง
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนตามพระราชบัญญัติ

กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

โดยรับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่าง ๆ ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติและกรมศาสนา

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งทำการศึกษถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอekinบุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยตัวแปรที่ต้องการศึกษา คือ เพศ และสถานภาพตัวแทนชุมชน

1. เพศ กับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนสำคัญเนื่องจาก เพศชายและเพศหญิงมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมต่างกัน โดยสังคมไทยมีค่านิยมว่าผู้ชายต้องเป็นผู้นำ และผู้หญิงเป็นผู้ตามกิจกรรมส่วนรวมมักเป็นของเพศชาย ดังนั้น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการบริหารงานศูนย์เด็กเล็กปัจจัยด้านเพศจึงน่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับ ซึ่งสอดคล้องกับ ทิพย์ภาภรณ์ มาตรฐาน (2553, หน้า 53) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนของครู ในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า การมีส่วนร่วม ในการบริหาร โรงเรียนของครูในอำเภอสอยดาวโดยจำแนกตามเพศ พบว่า แตกต่างกันที่ระดับ .05

สรุป เพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันโดยธรรมชาติและ การอบรมเลี้ยงดู วัฒนธรรม บทบาททางสังคม เพราะฉะนั้น เพศต่างกันย่อมส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก

2. สถานภาพ ตัวแทนของชุมชนแต่ละประเภทมีความแตกต่างกันทั้งด้าน ความรู้ ความสามารถ ความต้องการและความสนใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกตัวแปรนี้มาศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ปราโมทย์ กิ่งแก้ว (2544, หน้า 102) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดภูเก็ต พบว่า ผู้แทนครู มีบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาสูงกว่าผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน ผู้แทน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2538, หน้า 10) เสนอว่า บุคลากร ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาที่ดีที่สุด คือ ผู้รับผิดชอบงานด้านการศึกษาโดยตรงจึงทำให้บทบาท ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าคณะกรรมการ สถานศึกษาอื่น ๆ ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นบุคคลภายนอก ผู้ปกครอง หรือผู้แทนชุมชน จะเป็นบุคคลที่มีสถานภาพแตกต่างกันและมักเข้าใจว่ากิจกรรมของสถานศึกษาเป็นหน้าที่ของ ครู อาจารย์ ซึ่งสอดคล้องกับ สุนิตย์ สุวรรณมณี (2534, หน้า 105) กล่าวว่า ชุมชนส่วนใหญ่มีระดับ การศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำให้ไม่ค่อยมี เวลาสนใจกิจกรรมของสถานศึกษา และอีกประการหนึ่งคือ คณะกรรมการสถานศึกษาจากผู้แทน ชุมชนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาเพียงภาคบังคับ

สรุป สภาพแตกต่างกันของสถานภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีหลายเรื่อง ดังนี้

สุทธิรักษ์ ปิณฑกานนท์ (2543) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่า ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมโดยผ่านคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาหรือ โรงเรียนเข้าใจว่าเมื่อมีคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในชุมชนแล้ว ชุมชนไม่จำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงก็ได้ ซึ่งเป็นการเข้าใจผิด เพราะถ้าประชาชนในชุมชนทั้งสองมีส่วนร่วม ได้รับทราบ ขั้นตอน และความหมายของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมดำเนินการจัดการศึกษาตั้งแต่เริ่มต้นแล้ว ประชาชนจะเห็นความสำคัญของตนเอง และมีจิตสำนึก ในการรับผิดชอบการจัดการศึกษาของชุมชนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือ โรงเรียน ในด้านกระบวนการจัดการศึกษา ประชาชนบางส่วนของชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกตัวแทนเข้ามาเป็นคณะกรรมการ การศึกษาโดยตรง

อนุพล ฆาณะสารวุฒิ (2543) ได้ศึกษา ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสันติศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในด้านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน คือ การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การเรียนของนักเรียน ร่วมกำหนดนโยบาย หลักสูตรและการเรียนการสอน ร่วมเสนอหลักสูตรเพื่อแก้ไขปัญหาท้องถิ่นและร่วมใน การวัดผลประเมินผล นอกจากนี้ในด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรผู้ปกครองมีความต้องการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น การจัดกิจกรรมสหกรณ์ การจัดกิจกรรมทางศาสนา เป็นต้น ส่วนในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่าผู้ปกครองมีความต้องการมีส่วนร่วมในด้านการจัดหาทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ การเรียน การจัดหาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในส่วนของปัญหาการมีส่วนร่วมพบว่าผู้ปกครองยังไม่มี ความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตร ไม่มีความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

ปราโมทย์ กิ่งแก้ว (2544, หน้า 102) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบบทบาท การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภูเก็ต พบว่า ผู้แทนครูมีบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาสูงกว่าผู้แทนผู้ปกครอง

ผู้แทน ชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปได้ว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่เป็นผู้แทนครูเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาโดยตรง จึงมีพื้นฐานความรู้
และประสบการณ์ในด้านการเป็นคณะกรรมการบริหารองค์กร และมีโอกาสได้ร่วมในการบริหาร
การศึกษาอยู่แล้วโดยตรง จึงทำให้ผู้แทนครูมีบทบาทมากกว่าผู้แทนชุมชน

ศรีไพร อินตา (2544) ได้ศึกษา ความต้องการของชุมชนข้างเคียงเกี่ยวกับการจัด
การศึกษาในโรงเรียน พบว่า ด้านการวางแผนจัดทำหลักสูตร ชุมชนต้องการให้มีการจัดการเรียน
การสอนตามแผนการเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพของ โรงเรียนให้แก่ นักเรียนและให้คณะครู
ผู้นำชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดรายวิชาที่เปิดสอนใน โรงเรียน มีการประชุมชี้แจงแผน
การเรียนรู้แก่ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนด้านการจัดวิชาเลือกชุมชนต้องการให้ทางโรงเรียน
เปิดสอนวิชาคอมพิวเตอร์ ให้เน้นในเรื่องเกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชน เช่น สิ่งแวดล้อม
การอนุรักษ์ป่าไม้ และต้องการให้เปิดสอนวิชาดนตรีไทยเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของชุมชน
รวมถึงเรื่องยาเสพติด โรคเอดส์ ต้องการให้เปิดสอนวิชาภาษาอังกฤษและสอนวิชาชีพ ส่วนในด้าน
การจัดการเรียนการสอน ชุมชนต้องการให้มีการส่งเสริมให้ผู้เรียน เป็นผู้ที่มีลักษณะที่มี
ความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความเป็นผู้นำ มีความกตัญญูกตเวที มีความ
รักภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง พัฒนาทางสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม จัดกิจกรรม
การเรียนการสอนให้นักเรียนมีความสุข สนุก ไม่เคร่งเครียด ฝึกให้เด็กรู้จักคิดและจากการปฏิบัติจริง
จัดการเรียนการสอนทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย ส่วนในด้านการใช้สื่อการเรียน
การสอน ชุมชนต้องการให้ครูใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนทุกครั้ง และต้องการให้ห้องสมุด
เป็นศูนย์กลางบริการสื่อการเรียนการสอนแก่ชุมชน รวมถึงต้องการมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อ
การเรียนการสอนด้วย ด้านการประเมินผลการเรียนชุมชนต้องการร่วมประเมินผลก่อนเรียน
และหลังเรียน จัดประเมินผลตามสภาพจริง ให้โรงเรียนแจ้งผลการประเมินให้ผู้ปกครองทราบ
ทุกครั้ง มีความต้องการให้สอนซ่อมเสริมหลังการประเมิน และในด้านกิจกรรม ชุมชนต้องการ
ส่งเสริมประสบการณ์อาชีพในท้องถิ่น กีฬา และนันทนาการ คณิตคิดเร็ว กิจกรรมนักวิทยาศาสตร์
น้อย กิจกรรมภาษาอังกฤษ กิจกรรมท่องเที่ยว และกิจกรรมแนะแนว

น้ำทิพย์ เสือสารรัตน์ (2546) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา
ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ
สถานศึกษาโดยอาสาเป็นสมาชิกของคณะกรรมการของ โรงเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมของ
ผู้ปกครองส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมปฐมนิเทศ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมนิทรรศการแสดงผลงาน
โดยเข้าร่วมในฐานะผู้แสดงความคิดเห็นและร่วมบริจาคเงิน การเข้ารับการอบรมที่โรงเรียนจัดให้
นอกจากนั้น ในฐานะผู้สนับสนุนสถานศึกษา ผู้ปกครองมีส่วนสนับสนุนในการทำความเข้าใจ

และให้ความร่วมมือปฏิบัติตามข้อกำหนดของโรงเรียน บริจาคเงิน และประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ผู้ปกครองคนอื่นทราบ ทาความเข้าใจและให้ความร่วมมือในการ ปฏิบัติตามข้อกำหนดของโรงเรียน และร่วมให้คาปรึกษาในเรื่องสุขภาพเด็ก และพัฒนาการของเด็ก แต่ปัญหาในการมีส่วนร่วมกิจกรรมของโรงเรียนที่ผู้ปกครองไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้เพราะ ไม่ได้รับแจ้งข่าวสาร รู้สึกว่าตนเองไม่พร้อม กิจกรรมที่จัดไม่น่าสนใจ ไม่ตรงกับความต้องการ มีความรู้สึกที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียนให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรม และไม่ทราบ ความต้องการของโรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ ผู้ปกครองขาดทักษะความรู้ความชำนาญ โรงเรียนไม่ชี้แจงรายละเอียดความสำคัญให้ผู้ปกครองทราบ

เทิดศักดิ์ จันเสวี (2549) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยในโรงเรียนเขตเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมด้านการสื่อสารมากในเรื่องให้ความร่วมมือในการกรอกแบบสำรวจต่าง ๆ ของโรงเรียน เข้าร่วมประชุมทุกครั้งที่มีหนังสือเชิญและอำนวยความสะดวกแก่ครูเมื่อมีการเยี่ยมเด็ก ที่บ้าน ส่วนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดสภาพแวดล้อมได้มีส่วนร่วมสร้างหรือปรับปรุง อาคารสถานที่ภายในโรงเรียน ตกแต่งห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจผู้ปกครองมีส่วนร่วมน้อยในการจัดหาหลักสูตรของโรงเรียน การเลือก คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนและร่วมเป็นคณะกรรมการสมาคมผู้ปกครอง และครูของโรงเรียน

อานนท์ นามเพ็ง (2550, หน้า 166-167) ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหาร สถานศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหาร สถานศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหาร สถานศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตามสถานภาพและขนาด โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) การมี ส่วนร่วมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตามสถานภาพและขนาด โรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่าผู้บริหาร ครู ประธาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้แทนผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ณัฐมล รอดพิทักษ์ (2553) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนวัดสัมประทวน (บางแก้วพุทธาคาร) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของผู้นำชุมชน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามสถานภาพของสมาชิกในชุมชน และอาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้นำชุมชน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนวัดสัมประทวน (บางแก้วพุทธาคาร) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมแล้วรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนวัดสัมประทวน (บางแก้วพุทธาคาร) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามสถานภาพของสมาชิกในชุมชน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนวัดสัมประทวน (บางแก้วพุทธาคาร) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา

พิรศักดิ์ หม่อมกันทา (2553) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแหลมโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแหลมโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านบริหารงานบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านงบประมาณ และด้านบริหารงานทั่วไป และด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

บุษรินทร์ ชาญชาติ (2557) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทুমมาวาส “ศิริอุปถัมภ์” สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทুমมาวาส “ศิริอุปถัมภ์” สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับคือ ด้านการบริหารงานบุคคล รองลงมา คือ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานทั่วไป ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้าย คือ ด้านวิชาการ 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทুমมาวาส “ศิริอุปถัมภ์” สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ สถานะ/ ตำแหน่ง และรายได้ ทั้ง โดยรวมและทุกรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปจากการศึกษางานวิจัยในประเทศดังกล่าว สรุปได้ว่า ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนเป็นพลังสำคัญในการจัดการศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามแผนพัฒนาการศึกษาตามเป้าหมายสูงสุดต่อผู้เรียน และถือเป็นการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

งานวิจัยต่างประเทศ

สำหรับงานวิจัยต่างประเทศ ที่ได้ทำการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา ดังนี้

Palozzi (1981) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบของชุมชนต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจของโรงเรียนท้องถิ่นในรัฐนิวเจอร์ซีย์ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยสอบถาม คณะกรรมการสถานศึกษา ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบที่ใช้ในการจัดการศึกษาควรขยายไปเป็น รูปแบบของชุมชนเองด้วยการจัดการศึกษาในโรงเรียนควรร่วมมือกันทุกฝ่าย โรงเรียนไม่ควรยึดติด อยู่กับนโยบายมากนัก ส่วนฝ่ายชุมชนควรเสนอ นโยบายที่ตรงกับความสามารถของตน และสิ่งที่ ชุมชนควรคำนึงคือ ความรับผิดชอบในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นและอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้

Craft (1988) ได้ศึกษา ทศนคติของชุมชนต่อการจัดการศึกษาและระดับการมีส่วนร่วม ในกิจการของโรงเรียน ที่จะทำให้ทัศนคติของชุมชนต่อโรงเรียนดีขึ้น จุดมุ่งหมาย คือ การต้องการ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนกับทัศนคติกับระบบ โรงเรียนและสิ่งแวดล้อม แต่ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของชุมชนกับสิ่งแวดล้อม หรือทัศนคติของชุมชนกับระดับการเข้าร่วมในกิจการของโรงเรียน

Schuler (1990 : 2595-A) ได้วิจัย การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการ ตัดสินใจด้านการศึกษาในมหาวิทยาลัยมินนิโซตา สหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า ประชาชนมีความ กระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังพบว่า การเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เกิดจากความบกพร่องในการติดต่อสื่อสาร ปัญหาของการมีส่วนร่วม ได้แก่ ระดับของการเข้าร่วม เพียงเรื่องเดียวการเข้าร่วม โดยขาดความเข้าใจในสถานการณ์ทั้งหมด ขาดข้อตกลงเกี่ยวกับ เขตของการมีส่วนร่วมเป็นต้น

Bell (1992) ได้วิจัยเรื่อง การตัดสินใจของผู้ปกครองในการเข้ามามีส่วนร่วม และไม่เข้า มามีส่วนร่วมในการศึกษาของโรงเรียน พบว่า เหตุผลของผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา ของโรงเรียน คือ ผู้ปกครองเชื่อว่าการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนเป็นการช่วยเหลือ ครุ และเป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็ก ได้มีการพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้น ส่วนเหตุผลของผู้ปกครอง ที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการศึกษาของโรงเรียน คือ โรงเรียนไม่เรียกร้องขอความร่วมมือ

และผู้ปกครอง ไม่มีเวลาต้องทำงาน นอกจากนี้ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ การศึกษาอาชีพ แต่ปัจจัยทางเชื้อชาติไม่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

Wethem (1994) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการติดต่อประสานงานและทัศนคติต่อการติดต่อประสานงานระหว่างผู้ปกครอง และผู้ดูแลเด็ก ตัวอย่างประชากรเป็นผู้ปกครอง 88 คน และพี่เลี้ยงเด็ก 34 คน จากสถานรับเลี้ยงเด็ก 4 แห่ง ในรัฐคอนเนคตัต คันทรี รัฐนิวเจอร์ซีย์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความถี่ และเนื้อหาในการติดต่อสื่อสารพอใจในระดับของการติดต่อสื่อสาร และทัศนคติระหว่างผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็ก โดยใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลทางสถิติ และใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้บริหาร เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะ การเตรียมบุคลากร และโอกาสของผู้ปกครองในการร่วมวางแผนนโยบาย และตัดสินใจในกิจกรรมสถานรับเลี้ยงเด็ก จากข้อมูลแสดงว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ระหว่างผู้ปกครอง และบุคลากรในหลายด้านที่มีผลต่อการติดต่อสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็ก และผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า ในด้านอุปสรรคที่มีผลต่อการติดต่อสื่อสาร ถูกระบุว่ายังมีในทั้ง 2 ระบบ โดยเกี่ยวข้องกับนโยบายของสถานรับเลี้ยงเด็ก การวิจัย และการฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยที่ถูกต้องครบถ้วน

Dellicolli (1999) ได้วิจัยเรื่อง ทัศนคติและการรับรู้ของผู้ปกครองที่ไม่เข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ในความเป็นจริงผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาของเด็กหลายรูปแบบเมื่ออยู่ที่บ้าน สำหรับเหตุผลของผู้ปกครองที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมเพราะผู้ปกครองมีความรู้สึกห่างเหินและไม่ได้รับการต้อนรับจากโรงเรียน และปัจจัยอื่นที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ วัฒนธรรม ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการในการนำผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนความไม่เข้าใจกันของผู้ปกครอง และโรงเรียนที่เกี่ยวกับความต้องการและลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียน

Townsend (1999) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของเด็กในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ผู้ปกครองบางส่วนที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียน เพราะไม่มีเวลา ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ การกำหนดตารางการจัดกิจกรรมของโรงเรียนที่ตายตัว การจัดกิจกรรมไม่น่าสนใจ สถานที่จัดกิจกรรม และวันที่จัดกิจกรรมจากการศึกษายังพบว่า เด็กที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนมีผลการเรียนดีขึ้นมากกว่าเด็กที่ผู้ปกครองไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน

Pena (1998) ได้ศึกษา ผู้ปกครองชาวเม็กซิกันสรุปได้ว่า ครูควรมีการเยี่ยมบ้านนักเรียน พบปะผู้ปกครอง บิดา มารดา เพื่อร่วมกันตัดสินใจ การวางแผน การจัดงบประมาณ หลักสูตร การบริหารงานบุคคล การพัฒนาบุคลากรและการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารและการตัดสินใจ ผู้บริหารควรมีประชาธิปไตยให้โอกาสกับผู้ปกครองทุกคน (ชนิตา คิงคาล, 2556)

Bruce (1999, p. 6028-A) ได้ศึกษา บทบาทของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า ความคาดหวังของโรงเรียนที่เกี่ยวกับชุมชนสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนที่จะมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน สำหรับความคาดหวังของครูประถม พบว่า ครูใหญ่คาดหวังที่จะให้ผู้ปกครองของนักเรียน ได้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับกิจการหรือการวางแผนงานของโรงเรียน ให้องค์กรศาสนาหรือสถาบันอื่นในสังคมได้หันมาให้ความสนใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ การอบรมสั่งสอนเด็กให้มากขึ้น

จากผลการศึกษา ดังกล่าว อาจสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ชุมชนอยู่ในฐานะผู้ให้การสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวก ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษากำหนดขึ้น ซึ่งรวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษาและชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปอย่างเกิดประสิทธิภาพ และเกิดผลดีต่อสถานศึกษา ขณะเดียวกันหากว่าโรงเรียนยังรอที่จะให้ผู้ปกครองพร้อม หรือมุ่งให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหาร และการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเพียงรูปแบบเดียว นั้น การพัฒนาการศึกษา ก็จะเป็นไปด้วยความล่าช้า ทำให้การศึกษาไม่ตอบสนองต่อการพัฒนาเด็กนักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ โรงเรียนจึงควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้เพราะเหตุผลสำคัญคือ ผู้ปกครองหรือพ่อแม่ของเด็กเป็นกลุ่มพลังสำคัญ มีความใกล้ชิดและเกี่ยวข้องกับเด็ก โดยตรง ย่อมจะมีความรักความเอาใจใส่และต้องการที่จะร่วมมือกับทางโรงเรียน การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กนักเรียนนั้นเป็นการมีส่วนร่วมที่ให้ผลทางตรง เนื่องเนื้อหาวิชาที่ครูจัดการเรียนการสอนและอบรมสั่งสอนเด็กที่โรงเรียนนั้น เมื่อผู้ปกครองมีส่วนร่วมก็เท่ากับให้เด็กได้มีการฝึกปฏิบัติจริงที่บ้าน ทำให้เด็กนักเรียนเกิดทักษะมีผลงานและผลการเรียนดีขึ้นได้ ซึ่งรวมถึงการอ่านหนังสือให้ลูกฟัง การเล่นเกม การหาของเล่นและหนังสือมาให้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสนับสนุนโรงเรียนให้มากกว่าสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โรงเรียนจึงควรศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กนักเรียน รวมทั้งสนับสนุน โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามธรรมชาติของกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ตัวแทนชุมชนและตัวแทนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรีที่เป็นตัวแทนชุมชนจำนวน 95 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ตัวแทนชุมชนในเขตเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ได้มาโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan, (1970, p.608) ได้จำนวน 76 คน วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้สถานภาพเป็นเกณฑ์

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ปีการศึกษา 2557 จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ตัวแทนชุมชน	17	16
ตัวแทนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	78	60
รวม	95	76

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ท่านได้เลือก จิตให้ตรงกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาล ตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี เป็นแบบเลือกตอบ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การวางแผน มีจำนวน 10 ข้อ

ด้านที่ 2 การประสานงาน มีจำนวน 8 ข้อ

ด้านที่ 3 การจัดหาทรัพยากร มีจำนวน 7 ข้อ

ด้านที่ 4 การประเมินผล มีจำนวน 10 ข้อ

มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating scale) โดยใช้เกณฑ์กำหนดน้ำหนักคะแนน และมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 104)

ระดับ 5 หมายถึง มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น

2. สร้างแบบสอบถามนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องของภาษา และความเหมาะสมของแบบสอบถาม

3. สร้างแบบสอบถามตามที่ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินการสร้างชุดแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ครบถ้วน ครอบคลุม

ของเนื้อหาตามนิยามศัพท์และขอบข่ายการศึกษา ความยากง่าย เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง
ก่อนนำไปทดลองใช้ โดยมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

3.1 ดร.สมุทร ชำนาญ อาจารย์ประจำ
ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3.2 ดร.ชัยพนธ์ รังงาม อาจารย์ประจำ
ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3.3 ผศ.ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

4. แล้วหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับสิ่งที่ต้องการวัดด้วยการนำเสนอ
แบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็น โดยใช้หลักเกณฑ์ดังนี้

คะแนน 1 สำหรับข้อความที่สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัด

คะแนน 0 สำหรับข้อความที่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัด

คะแนน -1 สำหรับข้อความที่ไม่สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัด

บันทึกผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละข้อ นำไปหาดัชนีความสอดคล้องระหว่าง
ข้อคำถามกับสิ่งที่ต้องการวัด IOC เพื่อหาความเที่ยงตรงของเนื้อหาของแบบสอบถาม ปรากฏว่า
ได้ค่า IOC ระหว่าง .67 ถึง 1.00

1. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำเสนอ
ต่อประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเป็นอันดับสุดท้าย

2. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแล้วนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้มีส่วนร่วม
ในชุมชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 30 คน จำนวน 30 ฉบับ แล้วนำแบบสอบถามทั้ง 30 ฉบับ
มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination power) โดยการหาสหสัมพันธ์แบบ เพียร์สัน
(Pearson) ได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .29 ถึง .80 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
ของแบบสอบถาม โดยหาค่าประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ (Cronbach, 1990, pp.
202-204) และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ .95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการและขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือจากศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 76 คน และจัดเก็บด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 76 ฉบับครบถ้วน คิดเป็นร้อยละ 100
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องทุกฉบับแล้วนำมาวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบไปด้วย ตัวแทนชุมชน ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาล ผู้บริหารเทศบาลตำบลสระบัว ครูผู้รับผิดชอบงานชุมชนสัมพันธ์ ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่และคำนวณค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) นำมาเทียบกับเกณฑ์ โดยกำหนดเกณฑ์ และแปลความหมายของคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว, 2535, หน้า 23-24)

ค่าเฉลี่ย 4.51 ถึง 5.00 แสดงว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 ถึง 4.50 แสดงว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 ถึง 3.50 แสดงว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 ถึง 2.50 แสดงว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.50 แสดงว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานที่ตั้งไว้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยเลือกเฉพาะวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับสมมติฐาน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในการหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาล

ตำบลสระบัว เป็นรายข้อ และรายด้าน โดยใช้ $(\bar{X})$ และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว จำแนกตามเพศและสถานภาพโดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (t -test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเริ่มจากการกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และลำดับขั้นตอนการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
- SD แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปร
- df แทน ระดับขั้นของความอิสระ
- t แทน ค่าสถิติการแจกแจงที (t-Distribution)
- p แทน ความน่าจะเป็น
- $*$ แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมและรายด้าน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามเพศและสถานภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามตามตารางที่ 1

ตารางที่ 2 จำนวนตัวแทนชุมชน เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	กลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	30	39.47
- หญิง	46	60.53
รวม	76	100.00
สถานภาพ		
- ตัวแทนชุมชน	16	21.05
- ตัวแทนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	60	78.95
รวม	76	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า สถานภาพตัวแทนชุมชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่
เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 60.53 และเพศชายคิดเป็นร้อยละ 39.47 และสถานภาพ ส่วนใหญ่
เป็นตัวแทนโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.95 และตัวแทนชุมชนคิดเป็นร้อยละ 21.05

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ตามตารางที่ 3-7

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของชุมชน	<i>n</i> = 76			อันดับที่
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ระดับ	
1. ด้านการวางแผน	4.46	0.39	มาก	1
2. ด้านการประสานงาน	4.39	0.48	มาก	2
3. ด้านการจัดหาทรัพยากร	4.22	0.57	มาก	4
4. ด้านการประเมินผล	4.32	0.47	มาก	3
รวม	4.36	0.43	มาก	-

จากตารางที่ 3 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน ด้านการประเมินผล และด้านการจัดหาทรัพยากร ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับการมีส่วนร่วมของชุมชน
ในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี
จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการวางแผน โดยรวมและรายข้อ

ด้านการวางแผน	n = 76			อันดับที่
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	
1. การกำหนดนโยบายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.61	0.49	มากที่สุด	1
2. การกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.54	0.55	มากที่สุด	2
3. การกำหนดวัตถุประสงค์ในการวางแผน จัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.47	0.58	มาก	5
4. การกำหนดผู้รับผิดชอบการวางแผนศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก	4.32	0.70	มาก	10
5. การร่วมกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก	4.53	0.55	มากที่สุด	3
6. การร่วมประชุมปรึกษา เสนอแนะกำหนด แนวทางตาม แผนปฏิบัติการหรือ โครงการต่าง ๆ	4.33	0.57	มาก	9
7. การนำเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชน ในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.51	0.53	มากที่สุด	4
8. การติดตามการวางแผนการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.45	0.62	มาก	7
9. การประชุมจัดทำแผนพัฒนาประจำปี ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.39	0.63	มาก	8
10. การให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผน โครงการ พัฒนาต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.47	0.58	มาก	5
รวม	4.46	0.39	มาก	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การกำหนดนโยบายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการร่วมกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การกำหนดผู้รับผิดชอบการวางแผนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการประสานงาน โดยรวมและรายข้อ

ด้านการประสานงาน	n = 76			อันดับที่
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	
1. การประสานงานกับบุคคลในท้องถิ่นเพื่อขอสนับสนุนการจัดการศึกษา	4.51	0.58	มากที่สุด	1
2. การประสานงานกับองค์กรอื่นนอกท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา	4.33	0.66	มาก	6
3. เป็นตัวแทนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการประสานความเข้าใจที่ดีระหว่างชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.26	0.70	มาก	8
4. ให้ความร่วมมือเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่เด็ก	4.38	0.65	มาก	4
5. การอำนวยความสะดวกในเรื่องการจัดหาภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้	4.50	0.62	มาก	2
6. การแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชุมชนได้รับรู้	4.43	0.64	มาก	3
7. การประสานงานเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.30	0.65	มาก	7
8. ประสานงานด้านการจัดหาหรือสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.38	0.69	มาก	5
รวม	4.38	0.48	มาก	

จากตารางที่ 5 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการประสานงาน โดยรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นการประสานงานกับบุคคลในท้องถิ่นเพื่อขอสนับสนุน การจัดการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การประสานงานกับบุคคลในท้องถิ่นเพื่อขอการจัดการศึกษา การอำนวยความสะดวกในเรื่อง การจัดหาภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ และการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชุมชนได้รับรู้ ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เป็นตัวแทน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการประสานความเข้าใจ ที่ดีระหว่างชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการจัดหาทรัพยากร โดยรวมและรายชื่อ

ด้านการจัดหาทรัพยากร	n = 76			อันดับที่
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	
1. การสำรวจความต้องการด้านทรัพยากร ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.22	0.74	มาก	4
2. การระดมทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนา การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.33	0.60	มาก	2
3. การแสวงหาข่าวสารที่เป็นประโยชน์แลกเปลี่ยน ระหว่างชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.32	0.73	มาก	3
4. การช่วยเหลือด้านแรงงานในการพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.38	0.61	มาก	1
5. การจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์จากแหล่งภายนอก ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.11	0.78	มาก	6
6. การจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงอาคาร สถานที่ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.17	0.79	มาก	5
7. การประสานบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถ เข้ามาสอนเสริมให้ความรู้แก่เด็ก	4.04	0.76	มาก	7
รวม	4.22	0.57	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการจัดหาทรัพยากร โดยรวม และรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การช่วยเหลือด้านแรงงานในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การระดมทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย ในการพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการแสวงหาข่าวสารที่เป็นประโยชน์ แลกเปลี่ยนระหว่างชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ การประสานบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถ เข้ามาสอนเสริมให้ความรู้แก่เด็ก

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการประเมินผล โดยรวมและรายข้อ

ด้านการประเมินผล	n = 76			อันดับที่
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	
1. การเสนอแนะบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถเข้าเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ครู ผู้ดูแลเด็ก	3.95	0.81	มาก	10
2. การกำหนดแนวทางในการประเมินผล การดำเนินการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก	4.25	0.66	มาก	7
3. ร่วมเป็นกรรมการในการประเมินคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.21	0.74	มาก	8
4. การติดตามผลการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก	4.07	0.87	มาก	9
5. การให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และนำผล การประเมินที่ประสบผลออกเผยแพร่สู่ชุมชน	4.43	0.72	มาก	4
6. การกำหนดแนวทางในการประเมินผลการจัด การศึกษา ระหว่างชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.55	0.60	มากที่สุด	1
7. การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนในการ จัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.41	0.55	มาก	5

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ด้านการประเมินผล	n = 76			อันดับที่
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	
8. ให้ความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานตามแผน เพื่อนำไปสู่การปรับแผนเพื่อเริ่มต้นการวางแผนใหม่	4.43	0.60	มาก	3
9. เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน การพัฒนาคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.50	0.60	มาก	2
10. ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือการพัฒนา เด็กเล็กของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.38	0.63	มาก	6
รวม	4.32	0.47	มาก	

จากตารางที่ 7 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการประเมินผล โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก ยกเว้นการกำหนดแนวทางในการประเมินผลการจัดการศึกษาระหว่างชุมชน กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การกำหนดแนวทางในการประเมินผลการจัดการศึกษาระหว่างชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และให้ความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานตามแผนเพื่อนำไปสู่การปรับแผนเพื่อเริ่มต้น การวางแผนใหม่ ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การเสนอแนะบุคลากรในท้องถิ่น ที่มีความรู้ความสามารถเข้าเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ครูผู้ดูแลเด็ก

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามเพศ และสถานภาพ ตามตารางที่ 8-11

ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมและรายด้าน นำคะแนนเฉลี่ย ไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด จัดอันดับแล้วดำเนินการ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามเพศของตัวแทนชุมชน โดยวิเคราะห์ค่าสถิติ การแจกแจงที (*t*-distribution) นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ จัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศของตัวแทนชุมชน

การมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการจัดการศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก	เพศของตัวแทนชุมชน							
	เพศชาย <i>n</i> = 30				เพศหญิง <i>n</i> = 46			
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับที่	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับที่
1. ด้านการวางแผน	4.49	0.41	มาก	1	4.44	0.38	มาก	1
2. ด้านการประสานงาน	4.41	0.49	มาก	2	4.37	0.49	มาก	2
3. ด้านการจัดหา ทรัพยากร	4.25	0.54	มาก	4	4.20	0.59	มาก	4
4. ด้านการประเมินผล	4.36	0.48	มาก	3	4.29	0.46	มาก	3
รวม	4.39	0.44	มาก		4.33	0.42	มาก	

จากตารางที่ 8 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามเพศของตัวแทนชุมชน ดังนี้

เพศชาย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน ด้านการประเมินผล และด้านการจัดหาทรัพยากร ตามลำดับ

เพศหญิง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน ด้านการประเมินผล และด้านการจัดหาทรัพยากร ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	เพศชาย		เพศหญิง		<i>t</i>	<i>p</i>
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ด้านการวางแผน	4.49	0.41	4.44	0.38	.618	.575
2. ด้านการประสานงาน	4.41	0.49	4.37	0.49	.745	.726
3. ด้านการจัดหาทรัพยากร	4.25	0.54	4.20	0.59	.682	.725
4. ด้านการประเมินผล	4.36	0.48	4.29	0.46	.609	.501
รวม	4.39	0.44	4.33	0.42	.588	.589

*p > .05

จากตารางที่ 9 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับการมีส่วนร่วมของชุมชน
ในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี
จังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานภาพ

การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	สถานภาพตัวแทนชุมชน							
	ตัวแทนชุมชน				ตัวแทนโรงเรียน			
	$n = 16$				$n = 60$			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับที่	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับที่
1. ด้านการวางแผน	4.56	0.33	มากที่สุด	1	4.43	0.41	มาก	1
2. ด้านการประสานงาน	4.49	0.41	มาก	2	4.36	0.50	มาก	2
3. ด้านการจัดหาทรัพยากร	4.38	0.41	มาก	4	4.18	0.60	มาก	4
4. ด้านการประเมินผล	4.43	0.36	มาก	3	4.28	0.49	มาก	3
รวม	4.47	0.35	มาก		4.32	0.44	มาก	

จากตารางที่ 10 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามสถานภาพตัวแทนชุมชน
ดังนี้

ตัวแทนชุมชน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก
ไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน ด้านการประเมินผล และ
ด้านการจัดหาทรัพยากร ตามลำดับ

ตัวแทนโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก
ไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน ด้านการประเมินผล และด้านการจัดหา
ทรัพยากร ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามสถานภาพ

การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก	ตัวแทนชุมชน		ตัวแทนโรงเรียน		<i>t</i>	<i>p</i>
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ด้านการวางแผน	4.56	0.33	4.43	0.41	.282	.275
2. ด้านการประสานงาน	4.49	0.41	4.36	0.50	.337	.218
3. ด้านการจัดหาทรัพยากร	4.38	0.41	4.18	0.60	.206	.232
4. ด้านการประเมินผล	4.43	0.36	4.28	0.49	.249	.158
รวม	4.47	0.35	4.32	0.44	.228	.222

*p > .05

จากตารางที่ 11 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามสถานภาพ โดยรวม
และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ในด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน ด้านการจัดหาทรัพยากร และด้านการประเมินผล จำแนกตามเพศ และสถานภาพ และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามเพศ และสถานภาพ โดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างได้มาจากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 76 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยแบบสอบถามซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .22 ถึง .80 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ .95 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแจก และเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่สุดทั้งสิ้น 76 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t -test)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี เป็นประเด็นสำคัญดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน ด้านการประเมินผล และด้านการจัดหาทรัพยากร ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้าน ผลสรุปเป็นดังนี้

1.1 ด้านการวางแผน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ส่วนรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ถึงมากที่สุด เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การกำหนดนโยบาย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการร่วม กำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามลำดับและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การกำหนดผู้รับผิดชอบการวางแผนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2 ด้านการประสานงาน โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ยกเว้น

การประสานงานกับบุคคลในท้องถิ่นเพื่อขอสนับสนุนการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การประสานงานกับบุคคลในท้องถิ่น เพื่อขอการจัดการศึกษา การอำนวยความสะดวกในเรื่องการจัดหาภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ และการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชุมชนได้รับรู้ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เป็นตัวแทนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการประสานความเข้าใจที่ดีระหว่างชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.3 ด้านการจัดหาทรัพยากร โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ

ตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การช่วยเหลือด้านแรงงานในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การระดมทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการแสวงหาข่าวสารที่เป็นประโยชน์แลกเปลี่ยนระหว่างชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การประสานบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถเข้ามาสอนเสริมให้ความรู้แก่เด็ก

1.4 ด้านการประเมินผล โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นการกำหนด

แนวทางในการประเมินผลการจัดการศึกษาระหว่างชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การกำหนดแนวทางในการประเมินผลการจัดการศึกษาระหว่างชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และให้ความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานตามแผนเพื่อนำไปสู่การปรับแผนเพื่อเริ่มต้นการวางแผนใหม่ ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การเสนอแนะบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถเข้าเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ครูผู้ดูแลเด็ก

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามเพศ และสถานภาพของชุมชน

2.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามเพศโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปราย

จากการศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับ ดังนี้ ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน ด้านการประเมินผล ด้านการจัดหาทรัพยากร ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ตัวแทนชุมชนได้เคยได้รับความรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษามากพอสมควรเนื่องจากได้มีการกำหนดให้มีส่วนร่วมในฐานะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรรมการสถานศึกษา และมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามโอกาสในรูปแบบ วิธีการต่างๆซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ดำเนินการในรูปแบบของกรรมการและสถานศึกษาเองยังมีพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ทั้งทางตรงและทางอ้อมในระบบ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือและเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่แล้ว ประกอบกับผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ซึ่งมีวิสัยทัศน์ส่วนตัวต่อสังคมท้องถิ่นเปลี่ยนไป ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษามากขึ้น และได้รับการยอมรับให้เป็นแกนนำในสังคมชนบท จึงมีโอกาสนในการมีส่วนร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากพอสมควรจึงอาจกล่าวได้ว่าการที่ชุมชนมีส่วนร่วมมากนั้น อาจเป็นเพราะชุมชนได้รับความรู้และเข้าใจบทบาทในการจัดการศึกษาอันเนื่องมาจากความพยายามในการสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อสนองนโยบายของต้นสังกัด หรือทางภาครัฐที่พยายามสร้างกระแสการมีส่วนร่วมรวมทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเองก็มีพื้นฐานที่ใกล้ชิดอยู่กับชุมชนและความต้องการทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการยอมรับจากชุมชนจึงมีมากขึ้น ชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมกับทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เรวัตร์ จำทอง (2548) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในอำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ สุวรรณฉนิ (2550) ได้ศึกษา ความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะอภิปรายดังนี้

1.1 ด้านการวางแผน จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การกำหนดนโยบายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการร่วมกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานสัมพันธ์ชุมชนและผู้แทนชุมชนมีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานจัดการศึกษาและยังมีความรู้ในเรื่องของการวางแผนเป็นอย่างดี ประกอบกับผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาดี อยู่ระดับปริญญาตรี มีฐานะ พอที่จะให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของชุมชนในท้องถิ่นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศ์เทพ ทับทิม (2552) เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนบ้านคลองสิบสอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี พบว่าการมีส่วนร่วมด้านการวางแผนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีชา ไชโย (2541) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมในการบริหารทางการศึกษาตามทัศนคติของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอสพปราบ จังหวัดลำปาง พบว่า ด้านการวางแผนสมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการวางแผนอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจกรรมให้ความเห็นชอบแผน

1.2 ด้านการประสานงาน จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการประสานงาน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการประสานงานกับบุคคลในท้องถิ่นเพื่อขอการสนับสนุนการจัดการศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การประสานงานกับบุคคลในท้องถิ่นเพื่อขอสนับสนุนการจัดการศึกษา การอำนวยความสะดวกในเรื่องการจัดหาภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ และการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชุมชนได้รับรู้ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมประสานงานกับชุมชนในด้านการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประสานความร่วมมือกับคณะครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและประสานความเข้าใจระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศ์เทพ ทับทิม (2552) เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนบ้านคลองสิบสอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมในการประสานงาน อยู่ในระดับมากชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมประสานงานกับชุมชนในด้านการพัฒนาโรงเรียนประสานความร่วมมือกับคณะครูในโรงเรียนในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน และประสานความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

ประจวบ ลือประสาร (2542) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมในการประสานงานในระดับมาก

1.3 ด้านการจัดการทรัพยากร จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การช่วยเหลือด้านแรงงานในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การระดมทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการแสวงหาข่าวสารที่เป็นประโยชน์แลกเปลี่ยนระหว่างชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุมชนได้รับการแต่งตั้งจากโรงเรียนให้เป็นคณะกรรมการจัดกิจกรรมเพื่อหางบประมาณระดมทรัพยากรมาพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการจัดหาวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่นักเรียนและยังมีส่วนร่วมในการจัดหาทุนให้นักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรมาเพื่อพัฒนาสนับสนุนการเรียนการสอนของครูและนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศ์เทพ ทับทิม (2552) ที่ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานใน โรงเรียนบ้านคลองสิบสอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก ชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมช่วยเหลือในด้านแรงงานในการพัฒนาโรงเรียน ให้ความช่วยเหลือด้านวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้แก่โรงเรียน และวางแผนกำหนดแนวทางในการแสวงหาพัสดุ อุปกรณ์ ทุนทรัพย์ เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ชูชาติ พวงสมจิตร (2540, หน้า 267) ที่ศึกษาว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริจาคเงินให้กับโรงเรียนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่โรงเรียนมีกิจกรรมสำคัญ เช่น วันเด็ก หรืองานประจำปีของโรงเรียน

1.4 ด้านการประเมินผล จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นการกำหนดแนวทางในการประเมินผลการจัดการศึกษาระหว่างชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การกำหนดแนวทางในการประเมินผลการจัดการศึกษาระหว่างชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และให้ความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานตามแผนเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนเพื่อเริ่มต้นการวางแผนใหม่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาหลังการดำเนินการเปลี่ยนแปลงตามพระราชบัญญัติการศึกษาพุทธศักราช 2542 ที่กระจายอำนาจให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา จึงทำให้การแสดงออกในความต้องการ การมีส่วนร่วม

ในการจัดการศึกษาในเรื่องการประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศ์เทพ ทับทิม (2552) เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนบ้านคลองสิบสอง สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น อยู่ในระดับมาก ชุมชน ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมเสนอแนวทางเพื่อปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนตรวจสอบการใช้งบประมาณ ของโรงเรียน และประเมินผลการเรียนการสอนของครูใน โรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรชัย สวัสดิภาพ (2555) ที่ศึกษา การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพใน โรงเรียน ด้านการติดตามและประเมินผลงาน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลงานวิจัย ของ ประจวบ สือประสาร (2542) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ของกรรมการ โรงเรียนอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามเพศ และสถานภาพ ของชุมชน

2.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตาม โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศชายและเพศหญิง มีโอกาสที่จะเข้ามามีส่วนร่วมต่างกัน โดยสังคมไทยมีค่านิยมที่ว่าผู้ชายต้องเป็นผู้นำและผู้หญิง เป็นผู้ตาม กิจกรรมส่วนร่วมมักเป็นของเพศชาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สน ศิระวงษ์ (2554) ศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหาร ส่วนตำบลคลองตะเกรา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามเพศของผู้ปกครอง พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ กิตติ กรทอง (2552) ที่ศึกษา การมี ส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วม ในการดำเนินการจัดการศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบล สระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้านซึ่งแตกต่าง กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่ง ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการศึกษา เป็นการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยรวม ชุมชนจึงให้ความสำคัญกับการ จัดการศึกษาโดยการรวมพลังสังคมจากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียน ทุกขั้นตอนของการจัดการศึกษา ร่วมคิดร่วมทำงาน อีกทั้งการจัดการศึกษาในปัจจุบันได้มุ่งพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสอดคล้องและตรงกับความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นการจัด

การศึกษาเพื่อท้องถิ่นสมาชิกในชุมชนจึงได้มีส่วนร่วม ในกระบวนการบริหารการศึกษาของโรงเรียน โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนในชุมชนนั้นได้รับการพัฒนาอย่างแท้จริงสอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงของประเทศด้วยทั้งการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพทั้ง 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์ และเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรวัตร์ จำทอง (2548) ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในอำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามสภาพพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษรินทร์ ชาญชาติ (2557) ซึ่งพบว่า การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทুমมาวาส “ศิริอุปถัมภ์” อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำแนกตามสภาพ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผล การวิจัยไปใช้

จากการวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะรายด้านดังต่อไปนี้

1. ด้านการวางแผน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว ควรกำหนดผู้รับผิดชอบการวางแผนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เข้าใจอย่างชัดเจน และควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวางแผนสามารถเป็นผู้นำทีมงานในการพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผน

2. ด้านการประสานงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว ควรแต่งตั้งตัวแทนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการประสานความเข้าใจที่ตรงระหว่างชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และบอกถึงความต้องการที่จะพัฒนาเด็กเล็กในเรื่องของ วัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนการสอน ต้องหาวิธีการที่จะทำให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากที่สุด

3. ด้านการประเมินผล ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว ควรมีการเสนอแนะบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถเข้าเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้ดูแลเด็ก ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้กับครูผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง และควรประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างน้อยปีละ 2 ครั้งและให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

4. การจัดหาทรัพยากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว ควรประสานบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถ เข้ามาสอนเสริมให้ความรู้แก่เด็กและชุมชนต้องเข้ามาร่วมกัน นำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนของเด็กก่อนวัยเรียนให้มาก มีการระดมทรัพยากร วิทยากร จากท้องถิ่นทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมาร่วมพัฒนาเด็กเล็ก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ควรศึกษาความพึงพอใจของชุมชนที่มีต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก เพื่อเป็นการกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กรมการปกครอง. (2545). *คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเล่ม 1*. กรุงเทพฯ:
อาสารักษาดินแดน.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). รายงานการศึกษาผลการดำเนินงานการสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน
ในการจัดการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ณัฐวดี หลวงธิดา. (2549). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านโป่งแดง
อำเภอทุ่งหัวช้างจังหวัดลาปูน*. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เทศบาลตำบลสระบัว. (2555) *แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย ตามนโยบายรัฐบาล
ด้านเด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว*. สระแก้ว:
เทศบาลตำบลสระบัว. เอกสารอัดสำเนา.
- เทิดศักดิ์ จันเสวี. (2549). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียน
เขตเทศบาลตำบลจอมทองอำเภอจอมทองจังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระ
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นรินทร์ ชัยพัฒน์พงศา. (2546). *การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐานเทคนิคและกรณีตัวอย่าง.
เชียงใหม่: 598* ปริณส์.
- นาวิน วรศักดิ์มหาศาล. (2549). *การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอวังหินจังหวัดศรีสะเกษ*. การค้นคว้า
แบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, แขนงวิชาบริหารการศึกษา, สาขาวิชาศึกษาศาสตร์,
วิทยาลัยเฉลิมกาญจนา.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2545). *การจัดการสำนักงาน*. กรุงเทพฯ: มณฑลการพิมพ์.
- น้ำทิพย์ เสือสารรัตน์. (2546). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาล
เอกชนกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาการบริหาร
การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). *การอ้างอิงประชากรเพื่อใช้เครื่องมือ
แบบมาตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง*. *วารสารการวัดผลการศึกษา,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม*, 3(1), 23-24.

- บรรยงค์ โตจินดา. (2542). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: รวมสาสน์ (1977).
- ปรีชา ไชโย. (2541). *รูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาตามทัศนะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสบปราบจังหวัดลำปาง*. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิทยาภรณ์ มานะจตุติ. (2549). *การจัดและบริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย*. เชียงใหม่: แพรวงการพิมพ์.
- พงศ์เทพ ทับทิม. (2552). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนบ้านคลองสิบสอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภาวรี ฉัตรกุลณอยุธยา. (2545). *คู่มือแนวทางใหม่ของการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: K&P BOOKS
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. (2542). *เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษาหน่วยที่ 1-7 (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: ประชาชน.
- ขงยุทธ พนาสนธิ์. (2546). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา*. *วิทยาจารย์*, 120, 21-27.
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). *โรงเรียนนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- เริงศักดิ์ ปานเจริญ. (2539). *หลักการและเทคนิคการประเมินผลงาน*. กรุงเทพฯ: วิเอ็ดดูเคชั่น 71.
- ลลิตา ปวะบุตร. (2555). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสันปูเลยอำเภอคอยสะเก็ดจังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศรีไพร อินตา. (2544). *ความต้องการของชุมชนช่วงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียน*. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2542). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: เพชรจรัสแสง แห่งโลกธุรกิจ.
- สมเดช สีแสง. (2540). *คู่มือปฏิบัติราชการเตรียมสอบผู้บริหารการศึกษา (ฉบับปรับปรุงใหม่ 2540)*. กรุงเทพฯ.
- สมยศ นาวิการ. (2545). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ 1991.
- สมสมัย เฟื่องงาม. (2547). *การร่วมมือของชุมชนและโรงเรียน*. *วารสารการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน*, (ม.ป.ท.).

- สมิต สัมฤทธิ์. (2546). *เทคนิคการประสานงาน*. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- สวัสดิ์ ขนบุญเรือง. (2541). *การส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา: ศึกษากรณี บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดลำปาง*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุทธิรักษ์ ปิณฑกานนท์. (2543). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสาวนิตย์ ชัยมุสิก. (2545). *การจัดทาแผนกลยุทธ์ระดับสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บั๊กพอยท์ 72.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). *แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2549). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: สกายบุ๊กส์จำกัด.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). *ชุดฝึกอบรมผู้นำชุมชน*. กรุงเทพฯ: แอลทีเพรส.
- สำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น. (2553). *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2545). *รูปแบบการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา*. *วารสารวิชาการ*, 5(4),9-12.
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2541). *หลักและเทคนิคการวางแผน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อนุพล มาชนะสารวุฒิ. (2543). *ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสันติศึกษาจังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุดมสิทธิ์ จิตรวิจารณ์. (2545). *การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้ของสถานศึกษาและชุมชนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2540 ในสถานศึกษาเขตการศึกษา 1 กรอบแนวคิดและข้อเสนอเพื่อการวิจัย*. *วารสารวิชาการ*. 5(12).
- เอกราช ฉัตรใจคา. (2542). *การมีส่วนร่วมในการจัดการโรงเรียนของคณะกรรมการโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- บุญรินทร์ ชาญชาติ. (2557). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทুমมาวาส “ศิริอุปถัมภ์” อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐมล รอดพิทักษ์. (2553). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดสัมปทวน (บางแก้วพุทธนิยาคาร) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา*. งานนิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิรศักดิ์ หม่อมกันทา. (2553). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียน บ้านแหลมโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2537). *ปัญหาและแนวโน้มนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารการศึกษาในประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มน ทางการบริหารการศึกษา*. นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Amenu-Tekaa , Christian E. (1992).“Perception of Community Participation in Education on Canadian Indian Reserves : a North-Central Alberta Case Study (Native American), [Online] Dissertation Abstracts Interational.49: 62-80.Abstract\ available:DIALOG File:ERIC[Accessed june 14,1998].
- Bell, M.L. (1992). A study to determine why parent do or not participate in the education of their Middle school. *Dissertations Abstracts International*, 47(9).
- Craft, L. J. (1998). The community school nexus the challenge of planning sustainable school Facilities. *Dissertation Abstract International*, 32(2), 1633-A.
- Dellicolli, J. M. (1999). Attitudes and perspectives of uninvolved middle school parent regarding the concept of school involvement. Retrieved January, 29, 2010, Retrieved from <http://www.storyline.org>
- Townsend, G.M. (1999). An exploratory study of factors that influence parent participation in parent involvement programs and the scholastic success of their children at an elementary school. *Dissertations Abstracts International*, 32(5), 265.

Wethem, L. (1994). Communication patterns and communication attitudes between parents and caregiver. *Dissertation Abstracts International*, 55(9),112-A.

Schuler , B.L.H. Citizen Participation in Educational Decision-Maker. 1990 [online].

Abstract from: Dissertation Abstract International , DAO Item: 19100975.

Acces : July 23 , 2001.

Abdel, H. (1973). *Engineering soil mechanics. englewood cliffs*. N.J.: Prentice-Hall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ที่ ศธ ๖๖๒๑.๘/ว.๘๕๕

ศูนย์นวัตกรรมกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ. เมือง จ. ชลบุรี 20131

๑ กันยายน 2558

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. คำโครงการวิจัย

๒. เครื่องมือในการวิจัย

ด้วย นางสาวสุวิมล หงษ์วิไล นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส ๕๗๕๕๐๓๖๕ ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยอยู่ในความควบคุมของ ดร.ชนวิน ทองแพง เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ศูนย์นวัตกรรมกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษาได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สมุทรา ชำนาญ

(ดร.สมุทรา ชำนาญ)

หัวหน้าศูนย์นวัตกรรมกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

ศูนย์นวัตกรรมกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

โทรศัพท์ ๐-๓๘๑๐-๒๐๕๒

โทรสาร ๐-๓๘๓๔-๕๘๑๑

(ถ้าเนา)

ที่ ศธ. ๖๖๒๑.๘/ว.๑๕๐๖

ศูนย์วัดกรรมการบริหารและผู้นำ
ทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๐ กันยายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

เรียน

ด้วย นางสาวสุวิมล หงษ์วิไล นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส ๕๗๕๕๐๓๕ ได้รับความเห็นชอบให้ทำงาน นิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยอยู่ในความควบคุมของ ดร.ธนวิน ทองแพง เป็นประธาน กรรมการควบคุมงานนิพนธ์ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ศูนย์วัดกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สมุทรา ชำนาญ

(ดร.สมุทรา ชำนาญ)

หัวหน้าศูนย์วัดกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

ศูนย์วัดกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

โทรศัพท์ ๐-๓๘๑๐-๒๐๕๒

โทรสาร ๐-๓๘๓๔-๕๘๑๑

(สำเนา)

ที่ ศธ. ๖๖๒๑.๘/ว.๑๕๐๓

ศูนย์วัดกรรมการบริหารและผู้นำ

ทางการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๑ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

ด้วย นางสาวสุวิมล หงษ์วิไล นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส ๕๗๕๕๐๓๖๕ ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยอยู่ในความควบคุมของ ดร.ธนวิน ทองแพง เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ศูนย์วัดกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา มีความประสงค์ขอกความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สมุทรา ชำนาญ

(ดร.สมุทรา ชำนาญ)

หัวหน้าศูนย์วัดกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

ศูนย์วัดกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

โทรศัพท์ ๐-๓๘๑๐-๒๐๕๒

โทรสาร ๐-๓๘๗๔-๕๘๑๑

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เทศบาลตำบลสระบัว จังหวัดปราจีนบุรี

คำชี้แจง

- การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
- โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อในแต่ละตอน และตอบตามความเป็นจริง เพราะข้อมูลที่ถูกต้อง สมบูรณ์และตรงกับความเป็นจริงจะช่วยให้การศึกษานี้มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ ในการนำไปเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- ข้อมูลที่ตอบแบบสอบถามจะนำไปใช้เพื่อการศึกษาในภาพรวม ซึ่งจะไม่ส่งผลกระทบต่อสถานภาพและการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด
- แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ท่านได้เลือกจัดให้ตรงกับข้อมูลของตัวผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบแบบสอบถามให้ตรงกับระดับที่ท่านปฏิบัติจริง

สุวิมล หงษ์วิไล

นิติศิปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพของท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. สถานภาพตัวแทนชุมชน

ตัวแทนชุมชน

ตัวแทนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว
อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในแต่ละข้อตามสภาพความเป็นจริง

ระดับการมีส่วนร่วม 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก

3 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

2 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

1 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านการวางแผน					
1. การกำหนดนโยบายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
2. การกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
3. การกำหนดวัตถุประสงค์ในการ วางแผนจัดการศึกษาศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก					
4. การกำหนดผู้รับผิดชอบการวางแผน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
5. การร่วมกำหนดเป้าหมายการจัด การศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
6. การร่วมประชุมปรึกษา เสนอแนะ กำหนดแนวทางตามแผนปฏิบัติการ หรือโครงการต่าง ๆ					
7. การนำเสนอปัญหาและความต้องการ ของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก					
8. การติดตามการวางแผนการจัด การศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
9. การประชุมจัดทำแผนพัฒนาประจำปี ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
10. การให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผน โครงการพัฒนาต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก					

การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านการประสานงาน					
11. การประสานงานกับบุคคลในท้องถิ่นเพื่อขอสนับสนุนการจัดการศึกษา					
12. การประสานงานกับองค์กรอื่นนอกท้องถิ่นเพื่อขอสนับสนุนการจัดการศึกษา					
13. เป็นตัวแทนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการประสานความเข้าใจที่ดีระหว่างชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
14. ให้ความร่วมมือเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่เด็ก					
15. การอำนวยความสะดวกในเรื่องการจัดหาภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้					
16. การแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชุมชนได้รับรู้					
17. การประสานงานเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
18. ประสานงานด้านการจัดหาหรือสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					

การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านการจัดหาทรัพยากร					
19. การสำรวจความต้องการ ด้านทรัพยากรของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก					
20. การระดมทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย ในการพัฒนาการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
21. การแสวงหาข่าวสารที่เป็นประโยชน์ แลกเปลี่ยนระหว่างชุมชน กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
22. การช่วยเหลือด้านแรงงาน ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
23. การจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์จากแหล่ง ภายนอกให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
24. การจัดสรรงบประมาณ ในการปรับปรุงอาคารสถานที่ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
25. การประสานบุคลากรในท้องถิ่น ที่มีความรู้ ความสามารถ เข้ามาสอน เสริมให้ความรู้แก่เด็ก					
ด้านการประเมินผล					
26. การเสนอแนะบุคลากรในท้องถิ่น ที่มีความรู้ ความสามารถ เข้าเป็น วิทยากรให้ความรู้แก่ครูผู้ดูแลเด็ก					
27. การกำหนดแนวทางในการประเมินผล การดำเนินการจัดการศึกษาของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก					

การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
28. ร่วมเป็นกรรมการในการประเมินคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
29. การติดตามผลการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
30. การให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และนำผลการประเมินที่ประสบผลออกเผยแพร่สู่ชุมชน					
31. การกำหนดแนวทางในการประเมินผลการจัดการศึกษา ระหว่างชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
32. การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
33. ให้ความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานตามแผนเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนเพื่อเริ่มต้นการวางแผนใหม่					
34. เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
35. ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือการพัฒนาเด็กเล็กของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					

ภาคผนวก ค

ค่าอำนาจจำแนก และความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตารางที่ 12 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (<i>r</i>)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (<i>r</i>)
1	.46	26	.34
2	.74	27	.52
3	.62	28	.22
4	.68	29	.54
5	.63	30	.51
6	.70	31	.72
7	.72	32	.70
8	.80	33	.73
9	.70	34	.47
10	.61	35	.61
11	.67		
12	.73		
13	.74		
14	.35		
15	.71		
16	.79		
17	.66		
18	.35		
19	.49		
20	.67		
21	.65		
22	.58		
23	.72		
24	.29		
25	.59		

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = .95